

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
เทศบาลตำบลจันทอพเพชร์ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

**THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN THE LOCAL
DEVELOPING PLAN OF CHANTHOP PHET
SUBDISTRICT MUNICIPALITY
IN BANKRUAT DISTRICT,
BURIRAM PROVINCE**

ภาคินพนธ์
ของ
สมควร คลั่งสูงเนิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์

มีนาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์	
ผู้วิจัย	นายสมควร คลังสูงเนิน	
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ประจักษ์ คณะวัน	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์	กรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน	กรรมการ
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐประศาสนศาสตร์	
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่พิมพ์ 2553	

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95.5% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะคือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open Form) มีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9488 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

2.ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร คือ ให้เทศบาลสร้างงานมีการจ้างคนในพื้นที่ให้มากขึ้น ให้เทศบาลใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ให้คณะผู้บริหารบริหารงานอย่างจริงจัง รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และการออกทำประชาคมต่างๆเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบมากขึ้น

TITLE	The Participation of People in the Local Developing Plan of Chanthop Phet Subdistrict Municipality in Bankruat District, Buriram Province		
AUTHOR	Somkuan Klungsung-noen		
ADVISORS	Associate Professor Prajan Kanawan		Thesis Advisor
	Associate Professor Prasit Suwanarak		Co-advisor
	Assistant Professor Prakrit Jantakien		Co-advisor
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR	Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2010

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the participation of people in the local developing plan of Chanthop Phet Subdistrict Municipality in Bankruat District, Buriram Province in 4 factors; the plan schedule, the plan comments and suggestions, the plan compliance and the plan evaluation. The samples were 367 local people who eligible to vote in Chanthop Phet Subdistrict Municipality, selected through the table of Taro Yamane with the reliability at 95.5% and sampling error at $\pm 5\%$ and simple random sampling, respectively. The research instrument was a 3-part questionnaire including rating scale, checklist and opened form with its reliability at 0.9488. The statistics used in analyzing the data were percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The level of participation of people in the local developing plan of Chanthop Phet Subdistrict Municipality in Bankruat District, Buriram Province as a whole was at moderate level. When considering in each aspect, it was found that the plan schedule, the plan comments and suggestions and the plan compliance were at moderate levels; whereas, the plan evaluation was at least level.

2. The suggestions about the participation of people in the local developing plan of Chanthop Phet Subdistrict Municipality were that: 1) Chanthop Phet Subdistrict Municipality should create a job to hire more local people, reveal the details of the set budget so that the public would be able to check them; 2) The municipal administrators should work actually and rapidly; and 3) public hearing and necessary information should also be disseminated to all people.

ประกาศคุณูปการ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประจัน คะเนวัน ประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์
ตลอดจนกรรมการสอบภาคนิพนธ์ได้แก่ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเตียน ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง
ต่างๆตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อยและขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ความกรุณาและ
ประสานงานในการจัดทำภาคนิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ คือ คุณศรัชัย หนูนาคำ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้าง
ตนเอง 8 คุณสมชาย สักคีศรีพรสกุล ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 4 และ
สืบเอกประหยัด นาราช ปลัดเทศบาลตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีตำบลจันทบเพชร ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ตำบล
จันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและ
ประสานงานในการแจกแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณประชาชนทุกท่านที่ได้เสียสละตอบ
แบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์เอกสิทธิ์ ใจจันทร์ คณะครู โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 8
อาจารย์ธีรภักดิ์ ผักฝ้าย เพื่อนๆและพี่ๆ รวมทั้งขอขอบใจเด็กหญิงณิชา ค้างสูงเนิน เด็กชาย
อติชาติ ค้างสูงเนิน คุณ ไสว ค้างสูงเนิน ภรรยาและบุตรธิดา ที่ได้ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน
ส่งเสริมและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการทำภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็น
เครื่องบูชาพระคุณ แด่บิดา มารดา นูรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่ง
สอนให้เกิดสติปัญญา ความรู้และวิชาการ ตลอดจนชี้แนะคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

สมควร ค้างสูงเนิน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดและหลักการการมีส่วนร่วม	5
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	11
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	20
ขั้นตอนการกระจายอำนาจ	21
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	26
การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	42
บริบทของเทศบาลตำบลจันทเพชร	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมายของการวิจัย	100
วิธีดำเนินการวิจัย	100
สรุปผลการวิจัย	101
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	111
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย	115
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	117
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	119
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	123
ประวัติย่อของผู้วิจัย	125

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร	50
2 สถานศึกษาในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร	51
3 อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลจันทบเพชร	57
4 งบประมาณของเทศบาลตำบลจันทบเพชร	58
5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่ม	68
6 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ในเขตเทศบาลตำบล จันทบเพชร	74
7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ ของประชาชนใน เขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร	74
8 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร	75
9 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลจันทบเพชร	77
10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร	77
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร โดยภาพรวม และรายด้าน	77
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร ด้านการกำหนด จัดทำแผน โดยรวมและรายข้อ	79
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน พัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร ด้านการแสดง ความคิดเห็นเสนอแนะ โดยภาพรวมและรายข้อ	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ด้านการปฏิบัติ ตามแผน โดยภาพรวมและรายข้อ	83
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ด้านการติดตาม และประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ	85
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอสามพราน	87
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอ สามพราน	89
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอสามพราน ระดับการศึกษา	91
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอสามพราน ระดับการศึกษา (ต่อ)	92
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอสามพราน ตามอาชีพ	94
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอสามพราน ตามอาชีพ (ต่อ)	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทเพชร จำแนกตาม สถานภาพ	97
21 ข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน พัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทเพชร	99

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น
(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 – ปัจจุบัน) 38

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่ได้มี การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงาน การบริหารบุคคล การบริหารการเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้มีองค์การรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น

เทศบาล เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่กว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์การที่เกิดให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเทศบาลเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ เทศบาลจึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 มาตรา 17 นอกจากบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วย การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่จะทำให้เทศบาลบรรลุจุดหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจึงจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผน แผนงาน โครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตามประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผนงาน โครงการนั้นจะต้องเป็นการจัดการบริหารที่

ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาคม การวางแผนเป็นการมองไปข้างหน้า อาจเป็นช่วงสั้นหนึ่งปี หรือระยะปานกลางห้าปีหรือระยะยาวถึงสิบห้าปี และเป็นกระบวนการกำหนดการใช้ทรัพยากรขององค์กร โดยกำหนดกิจกรรมต่างๆไว้ล่วงหน้าให้บรรลุภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาคมท้องถิ่นในอนาคตที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือภาพในอนาคตของท้องถิ่น(สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น . 2546 : 193) ที่มุ่งหวังในระยะห้าปีหรือระยะเวลาที่มากกว่านั้น และกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ จากวิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งเป็นเสมือนกรอบการพัฒนาจะใช้กำหนดแผนพัฒนาประจำปี หรือแผนการใช้งบประมาณท้องถิ่นต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครอง . 2546 : 194)

เทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์มีหน้าที่ให้บริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่ ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดและยังมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสภาพการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชรในปัจจุบัน ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันสืบเนื่องมาจากขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของประชาชน ในฐานะผู้วิจัย เป็นประชาชนในเทศบาลตำบลจันทบเพชร จึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ท้องถิ่น ได้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ และประชาชนเข้าใจในหลักการจัดทำแผนพร้อมเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถนำแผน พัฒนา ท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดครอบคลุมทุกด้านการพัฒนาในท้องถิ่น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

2. เป็นสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงพัฒนาในการจัดทำแผนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 12 หมู่บ้านจำนวน 4,523 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95.5% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน แล้วทำการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เข้าใจความหมายศัพท์ต่างๆ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหา โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผนตัดสินใจ และปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับฝึคชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

2. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ใน 4 ด้านดังนี้

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทุกขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
- 2.2 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการ กำหนดแนวทางพัฒนาและร่วมกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นคือที่ประชุมสภาท้องถิ่น
- 2.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนพัฒนาที่ผ่านการเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น ไปดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนด
- 2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมและการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ในการดำเนินการตามแผนงาน
3. แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
4. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาตำบลไว้ข้างหน้าเป็นระยะเวลา 5 ปี
5. แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาครอบคลุมระยะเวลา 3 ปีมีการปรับปรุงเป็นประจำทุกปีซึ่งแนวทางการพัฒนา ต้องมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนา
6. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
7. แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยในครั้งนี้ โดยขอนำมากล่าวเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
5. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
6. บริบทของเทศบาลตำบลจันทบเพชร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและหลักการในการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรที่รวมกันเพื่อพัฒนาด้านความรู้ ปัญญา ความสามารถ และเพื่อพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมถึงสังคมในภาพรวม จากการศึกษาแนวคิดและหลักการในการมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้หลายท่านดังนี้ เคิร์ท (Keith, 1977 : 2; อ้างถึงใน พวงทอง โยธาใหญ่, 2545 : 15) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำเพื่อบรรลุจุดหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ยาดาฟ (Yadav, 1998 : 62; อ้างถึงใน สุวรรณ พินิตานนท์, 2546 : 46) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ความร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมดังนี้

- 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คกลงใจ
- 2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานและ โครงการพัฒนา
- 3.การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนและ โครงการ
- 4.การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการพัฒนา

เออวิน (Erwin. 1997 : 53; อ้างถึงใน สุวรรณ พินิตานนท์. 2546 : 46) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒาร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โคเฮนและนอร์แมน (Cohen & Norman . 1980 : 219; อ้างถึงใน พวงทอง โขธาใหญ่ . 2545 : 14) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

- 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- 2.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)
- 3.การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)
- 4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

นอกจากนั้น โคเฮนและนอร์แมน ได้เสนอกรอบคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทว่ามี 3 มิติ และ 2 บริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มิติ (Dimensions) มี 3 มิติ คือ

- 1.มีส่วนร่วมอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยทางใดทางหนึ่ง(เช่น สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ การบริหารกิจกรรมหรือการประสานงาน) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน
- 2.มีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่ทางราชการ นักพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่อง เพศ สถานภาพ ครอบครัว อาชีพและรายได้
- 3.มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยผ่านองค์กรประชาชน หรือโดยตรง ขนาดของการมีส่วนร่วม ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้น ช่วยเพิ่มพลังของประชาชน หรือเป็นแค่เพียงการ ได้ติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น

บริบท (Contexts) มี 2 บริบท คือ

1. ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งนำเข้าว่ามีความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใด ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ (ความเร็วซ้ำที่ได้รับประโยชน์) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนด เช่นการเข้าถึงการบริหาร โครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น

2. สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางกายภาพและธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น

2. ลักษณะการมีส่วนร่วม

มีหลายลักษณะ ได้แก่การร่วมประชุมวางแผนดำเนินการ โดยแสดงความคิดเห็นและได้ข้อเสนอแนะ การร่วมดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้หรือร่วมลงทุน การร่วมแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมติดตามประเมินผล ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งลักษณะและจำแนกการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 14) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
2. ร่วมในการตัดสินใจ เลือกวิธีการ และการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา
3. ร่วมในการปฏิบัติงาน ในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนที่กำหนด
4. ร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

เสนห์ ชูโชติ (2544 : 23) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ลักษณะที่สำคัญ

คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุน ขอความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด และมีคุณค่าและคุณประโยชน์ คือ

1.1 ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในความสำเร็จในด้านการพัฒนา ด้านวัตถุ อันได้แก่ ถนนหนทาง คู คลอง เขื่อนเก็บน้ำ

1.2 ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจ โดยทำให้ประชาชนเกิดความรักใคร่สามัคคีสามัคคี รู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีม และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสร้างจิตสำนึกว่ามีความสำคัญ ต่อการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นและก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่ ห่วงแทน ท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมี 5 รูปแบบ คือ

2.1 การเลือกตั้ง (Election)

2.2 การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง (Party Activity)

2.3 การเสนอความคิดเห็นของประชาชน (Public Opinion)

2.4 การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group)

2.5 การแสดงออกของประชาชน (Direct Action)

ประเวศ วะสี (2541 : 3) กล่าวว่า การปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ โดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเข้าเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แต่คนนั้นคงไม่พอดึงเอาสภาท้องถิ่น มาเชื่อมโยงกับประชาสังคมหรือประชาคมที่อยู่ตรงนั้น และสามารถทำได้ไม่ยาก

3. วิธีการการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนในทางตรงและทางอ้อมที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการกระตุ้นการติดตามและกำกับดูแล อันจะทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองเพื่อให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างมีคุณภาพเกี่ยวกับวิธีการมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการได้เสนอวิธีการดังนี้

บัญญัติ แก้วส่อง (2543 : 27; อ้างถึงใน สุวรรณ พิศานนท์, 2546 : 46-47) ได้เสนอวิธีการจำแนกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาออกเป็น 10 แนวทางคือ

1. การจำแนกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอนคือ

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่ม โครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน โครงการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ

1.4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลที่เกิดจากโครงการ

1.5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ

2. การจำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมมี 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมเทียม การมีส่วนร่วมบางส่วน และการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

3. การจำแนกตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมพิจารณาจากความพยายามที่บุคคลทุ่มเทให้แก่การทำงานในโครงการ จนโครงการนั้นประสบผลสำเร็จ โดยวัดจากการรับรู้ของสังคมอื่นๆ ในลักษณะของสังคมมิติ (Sociometry) ว่าการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอน มีบุคคลใดบ้างที่ทุ่มเทความพยายาม จนการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอนประสบผลสำเร็จ

4. การจำแนกตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม ความถี่ของการมีส่วนร่วมมี 2 ระดับ คือ ระดับบุคคล พิจารณาจากจำนวนครั้งที่บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ และระดับชุมชนพิจารณาจากจำนวนของผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วม

5. การจำแนกตามพิสัยของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม กล่าวคือ พิจารณาว่าการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมมีตลอดช่วงระยะเวลาที่กิจกรรมดำเนินอยู่หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ภาพของการมีส่วนร่วม ในการกระทำกิจกรรมชัดเจน มากกว่าการพิจารณาเฉพาะความถี่ของการมีส่วนร่วมแต่เพียงอย่างเดียว

6. การจำแนกตามระดับความสมัครใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมมี 3 ระดับคือ การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักนำ และการมีส่วนร่วมโดยการบังคับ

7. การจำแนกตามระดับขององค์กรที่เข้าไปมีส่วนร่วม มี 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในระดับล่างขององค์กร การมีส่วนร่วมในระดับกลางขององค์กร และการมีส่วนร่วมในระดับสูงขององค์กร

8. การจำแนกตามประเภทของผู้เข้าไปมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากคุณลักษณะของผู้เข้าไปมีส่วนร่วม เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษา ชนชั้นทางสังคม ระดับรายได้ ระยะเวลาอยู่อาศัย ฯลฯ

9. การจำแนกตามรูปแบบการวางแผน มี 2 ลักษณะ คือ

9.1 การวางแผนแบบบนลงล่าง (Top-Down Planning) การมีส่วนร่วมจะน้อยอำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ที่ชนชั้นนำระดับสูง

9.2 การวางแผนล่างขึ้นบน (Bottom-Up Planning) ซึ่งการมีส่วนร่วมจะมากเพราะอำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ที่ระดับล่าง

10. การจำแนกตามรูปแบบ ของการมีส่วนร่วม มี 2 รูปแบบ คือการมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วม โดยทางอ้อม ผ่านผู้แทน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น หมายถึงการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ โดยการร่วมมือสนับสนุนการพัฒนาต่างๆ ไปกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงหมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา การบริหาร และการปกครอง เพราะการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญ หรือเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ปฏิบัติตามที่ประชาชนต้องการ ซึ่งประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ ดังนี้ (คู่มือประชาชน: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2545 : 13)

1. การมีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น รับสมัครเป็นสมาชิกสภาฯ ผู้บริหารท้องถิ่น ไปใช้สิทธิลงคะแนน ร่วมจัดทำแผนพัฒนา การสังเกตการณ์ประชุมสภาเสนอข้อบัญญัติ หรือเทศบัญญัติ
  2. มีส่วนร่วมในการจัดทำประชาคมตำบล/หมู่บ้าน เช่น การประชาคมเพื่อให้เห็นหรือมีมติที่ต้องปฏิบัติตามความต้องการของชาวบ้าน
  3. มีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการจัดซื้อ-จัดจ้าง เช่น เมื่อเทศบาล จะจัดซื้อหรือจัดจ้างประชาคมต้องส่งผู้แทนประชาคมเข้าร่วมเป็นกรรมการในแต่ละคณะด้วย
  4. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น รมรงค์ด้านสุขภาพจิต บุคคลออกคลอง ปลูกต้นไม้วันสำคัญ
  5. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ความร่วมมือข้าราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจจัดเก็บภาษีบางประเภทในเขตรับผิดชอบ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีรถจักรยานยนต์ เป็นต้น
- การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนา และการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกฎหมายรองรับสิทธิของประชาชนให้สามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชน ผลลัพธ์ที่ได้คือ
1. ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านบุคคล ด้านแผนงาน โครงการ การเงินการคลัง และระเบียบกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งประชาชนควรจะได้เรียนรู้การพัฒนาและการปกครองตนเอง
  2. ทำให้การแก้ไขปัญหา การพัฒนาการจัดทำบริการสาธารณะ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เป็นไปตามลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วน ทำให้การใช้งบประมาณ เกิดความคุ้มค่า ตรงกับเป้าหมาย
  3. เป็นการควบคุมตรวจสอบ การปฏิบัติงาน การใช้อำนาจของคณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และพนักงาน เป็นไปด้วยความถูกต้อง ประชาชนได้รับความเป็นธรรมและความเสมอภาค
  4. การร่วมกลุ่มของประชาชนในรูปแบบของประชาคม ทั้งในระดับประชาคมในหมู่บ้านตนเอง และการเป็นตัวแทนกลุ่มผู้นำกลุ่มอาชีพต่างๆ ในการประชุมประชาคมระดับตำบลถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งในภาคประชาชนและเป็นพลังถ่วงดุลกับอิทธิพลท้องถิ่น
  5. เมื่อประชาชนร่วมมือ มีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนของชุมชน นำปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมาช่วยกันวิเคราะห์และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำให้สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี
- กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งได้นำปัญหาความต้องการของประชาชนมาเสนอและบรรจุ

ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ในที่นี้ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงาน จะส่งผลให้แผนพัฒนาท้องถิ่นที่ได้จัดทำขึ้น สามารถแก้ไขปัญหของประชาชนในท้องถิ่นได้ตรงจุด และส่งผลในการพัฒนาประเทศในภาพรวมอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมีความเกี่ยวข้องกัน มีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง ทำให้เกิดความรับผิดชอบ และห่วงแหนต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบปกครองประชาธิปไตย โดยประชาชนมีโอกาสเลือกตั้ง รู้จักการปกครองตนเอง ทำให้เกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น มีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่นตนเอง ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลากหลายด้วยกัน ดังนี้

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2541 : 33) ให้ความหมายว่า การบริหารท้องถิ่นหมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางให้หรือกระจายอำนาจหน้าที่ในด้านการบริหารไปให้ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะบางประการเพื่อชุมชนของตนเอง แต่ความเป็นอิสระของหน่วยการบริหารงานท้องถิ่นจะมีไม่มากจนถึงขนาดที่เป็นอิสระโดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลในส่วนกลาง ในเวลาเดียวกันเพื่อให้การบริหารงานท้องถิ่นดำเนินไปได้ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยการบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการบริหารท้องถิ่น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รศกนธ์ รัตนเสริมวงศ์ (2546 : 15) ให้ความหมายว่า ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง ตามที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลดำเนินการปกครองตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชนเรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

ลิขิต ชีรวะกิน (2543 : 3) กล่าวไว้ว่า การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือ รากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งขวดอันหนึ่ง ก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น ดังนั้นหาก ไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการ

ทุกอย่าง และไม่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นทุกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่นหากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่น เพื่อดำเนินการเองแล้ว การกิจของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุม ดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น การแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ หรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์คือประเทศชาติโดยส่วนรวมความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

วิญญู อังคนารักษ์ (2545 : 98) กล่าวว่า iva การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารงานประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนเอง และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทย ผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น นายสุรินทร์ เทพกาญจนา ส่วนแต่มีผลงานจากการเป็นผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

ชวงค์ ฉายะบุตร (2539 : 21-22) ได้สรุปแนวความคิดของนักวิชาการและนักปกครองที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้ให้ความหมายไว้ส่วนใหญ่มีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างคือสำนวนรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งสามารถสรุปการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ของไทยจัดเป็นเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ความเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไป ไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็น รัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นมีขอบเขต ที่แตกต่างกันไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครอง ท้องถิ่นระดับใด จึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือเทศบัญญัติ เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คืออำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นนั้นๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะผู้บริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภา กรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

จากการที่มีผู้ให้ความหมายไว้ดังกล่าวข้างต้น จึงพอจะสรุปความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลในส่วนกลางให้ หรือกระจายอำนาจหน้าที่ในด้านการบริหารไปให้แก่ประชาชน ในท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะบางประการเพื่อชุมชนของตนเอง เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจการปกครองตนเอง ตามที่ได้รับ การกระจายอำนาจจากรัฐบาล ดำเนินการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างเป็นอิสระ ภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจเป็นรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียกับการปกครอง เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตย โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง ซึ่งการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึก ในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตนในที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ชูวงศ์ ฉายะบุตร(. 2539 : 26) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่ต้องบริการ ให้กับชุมชนต่างๆอาจไม่มีเพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น ได้จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นที่ ย่อมมีความแตกต่างกัน การรกรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้
3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็แตกต่างกันไป ด้วย การจัดตั้งหน่วยท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อ นำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้ อย่างรอบคอบ
4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากการปกครองระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่น เปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะ โดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 28-29) ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการดังนี้

1. ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

2. รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหา และความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ไขปัญหาหรือจัดบริการ โครงการในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกัน ย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่า ผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3. กิจกรรมบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยภาพรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการดังกล่าวเอง

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องอนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลง ภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการบริหารประเทศที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่น ทั้งในด้านการเงิน ด้วนบุคคล ตลอดจน เวลาที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเอง การแก้ไขปัญหาหรือจัดบริการ โครงการในท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น นั้น สามารถให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน การบริหารงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว เสร็จสิ้นลง ภายในท้องถิ่น และมีประสิทธิภาพ

3. ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากจะทำให้ประชาชนได้รู้จักการปกครองตนเองโดยการกำหนดอนาคตของท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังทำให้ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองทุกชั้นตอน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ที่ราบสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตน ได้มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลากหลายด้วยกัน ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2544 : 21-24) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้
ในประการต่างๆ ดังนี้

1. เป็นการปกครองชุมชนหรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของประเทศ ซึ่งเป็นหน่วย
การปกครองที่อยู่ในระดับพื้นฐานต่ำสุดของสถาบันการปกครองประเทศ และเป็นการปกครอง
ระดับรองลงมาจาก การปกครองระดับภูมิภาคและระดับประเทศหรือรัฐบาลกลาง
2. มีฐานะเป็นนิติบุคคล แยกไปต่างหากจากรัฐบาลเพื่อบริหารปกครองและ
จัดทำบริการสาธารณะเขตพื้นที่ที่กำหนด โดยมีรายได้ทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของ
ตนเองจัดเป็น 2 ฝ่ายได้แก่ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่นเทศบาลมีคณะ
ผู้บริหารเป็นองค์กรฝ่ายบริหาร มีสภาเทศบาลเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น แต่หน่วยการ
ปกครองท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล เพื่อแสดงให้เห็นว่า มีการจัดตั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นแยกออก
ต่างหากจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคหรือรัฐบาลกลาง และเพื่อจะได้มีอำนาจอิสระและสิทธิ
ต่างๆที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ตามกฎหมายด้วย นอกจากนี้องค์กรส่วนท้องถิ่นจะต้อง
มีรายได้เป็นของตนเอง มีอำนาจหน้าที่ในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อ
นำมาจัดท่างบประมาณกำหนดค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่นในด้านต่างๆ เพื่อสร้าง
สรรค์ความเจริญในท้องถิ่นด้วยเงินงบประมาณของท้องถิ่นเอง พนักงานส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่
ปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายบริหารข้างต้น
3. มีการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินงานองค์กรการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากแนวความคิด
การกระจายอำนาจจากส่วนกลางหรือรัฐบาลไปท้องถิ่นรัฐบาลได้มอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการ
ปกครองและในการจัดทำบริการสาธารณะให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและ
เจ้าหน้าที่ดำเนินงานของตนเอง การบริหารงานของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย
เจ้าหน้าที่ดำเนินงานซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน การเลือกตั้งนับได้ว่าเป็น
ลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมี
ส่วนร่วมในองค์กรฝ่ายบริหาร หรือองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ โดยประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมี
ส่วนร่วมในองค์กรฝ่ายบริหาร หรือองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้เลือก
หัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นการเลือกตั้งดังกล่าว
ต้องเป็นไปตามรูปแบบประชาธิปไตย และต้องมีการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน
กฎหมายด้วยซึ่งเป็นไปตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. มีอิสระในการดำเนินกิจการของส่วนท้องถิ่น องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้อง
มีอำนาจอิสระของตน (Autonomy) ในการดำเนินกิจการของท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ได้เอง โดยไม่
ต้องรับคำสั่งจากส่วนกลาง มีอำนาจวินิจฉัยตัดสินใจและสั่งการในการปฏิบัติหน้าที่ภายในขอบเขต

ที่กฎหมายกำหนดและดำเนินกิจการด้วยงบประมาณ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของตนเอง ส่วนกลาง
เพียงแต่กำกับดูแลเท่านั้น การใช้อำนาจอิสระของท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตที่เหมาะสมมีอำนาจน้อย
เกินไปก็ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประชาชนได้สมเจตนารมณ์ของ
การปกครองท้องถิ่นแต่มีอำนาจมากเกินไปจนไม่มีขอบเขตก็จะมีสภาพไม่ต่างกับรัฐอธิปไตย ซึ่ง
เป็นอันตรายต่อเอกภาพของรัฐ และอำนาจอิสระในการดำเนินกิจการของหน่วยองค์การปกครอง
ท้องถิ่นต้องเข้าใจว่าเป็นไปไม่ได้ที่ปราศจากการควบคุมจากรัฐบาลกลางเลย เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น
หน่วยการปกครองนั้น จะเป็นรัฐอิสระไปทันที ดังนี้ จึงต้องอยู่ในกำกับหรือการควบคุมของรัฐบาล
กลางเพื่อความมั่นคงของรัฐบาลและประโยชน์ส่วนร่วม

นอกจากนี้ในด้านความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น (สมบัติ สืบสมาน. 2541:59)
ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการ
ปกครองของรัฐ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจาย
อำนาจการปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยโดยประชาชนมีส่วนร่วมใน
การปกครองตนเอง พอสรุปได้ดังนี้

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic
Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่
ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วน ได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหาร
ท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะ
นำมา ซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมี
โอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝน ให้ประชาชนใช้ดุลพินิจ
เลือกผู้แทนที่เหมาะสม

2. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self
Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งคือ การปกครองตนเอง
มิใช่เป็น การปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเองคือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบการบริหารงาน
ท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียงประชาชน
ด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิด โอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้
ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของตน
ต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตน
สถาบันพระปกเกล้า (2548 : 15) ได้ระบุไว้ว่า ในเรื่องลักษณะสำคัญของการปกครอง

ท้องถิ่น หากจะแจกแจงลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแจกแจงได้ดังนี้

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินการต่างๆ ได้อย่างเป็นอิสระพอสมควร การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีองค์กรที่สามารถรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเป็นอิสระตามกฎหมายคือ ต้องมีองค์กรเป็นนิติบุคคลตั้งขึ้น โดยกฎหมายแยกออกจากส่วนกลาง และสามารถก่อกำหนดพันธะทางกฎหมายได้
2. การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นประชาชนต้องมีส่วนร่วม มีสิทธิในการปกครองตนเอง การดำเนินกิจกรรมของการปกครองท้องถิ่นนั้น เป็นกระบวนการที่มีใช้กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ประชาชนจะเป็นผู้เลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่บริหารกิจกรรมของท้องถิ่น หรือเข้าร่วมกำหนดนโยบายหรือควบคุมตรวจสอบการดำเนินการของตัวแทนของคนได้
3. การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นประชาชนมีอำนาจอิสระในการบริหารกิจกรรมภายในวงรอบกิจกรรม และในขอบเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องได้รับมอบอำนาจดำเนินการอย่างเป็นอิสระได้พอสมควร โดยไม่จำเป็นต้องรับฟังคำสั่งจากรัฐบาลกลางหรือหน่วยราชการจากส่วนกลางแต่อย่างใด
4. การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดหาและใช้จ่ายได้อย่างอิสระ เมื่อเป็นอิสระในการดำเนินการแล้ว หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอิสระในการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน คือ มีแหล่งรายได้ของตนเอง เช่นการได้รับสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลหรือสามารถจัดเก็บภาษีบางประเภทได้รวมทั้งสามารถจัดหารายได้อื่นๆ ได้เองตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ ลักษณะสำคัญทั้ง 4 ประการ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นแต่ละขอบเขต และระดับของลักษณะต่างๆดังกล่าว จะมีมากขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการปกครองท้องถิ่นแต่ละประเทศ และแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับรัฐบาลกลางในการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งหากรัฐบาลกลางยินยอมให้ท้องถิ่นมีอิสระมาก และยินยอมให้ประชาชนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับดำเนินการในท้องถิ่นมากเท่าใด ก็จะสะท้อนลักษณะประชาธิปไตยในท้องถิ่นได้มากเท่านั้น

4.องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของการกระจายอำนาจและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจการทางปกครองของตนเอง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็น และที่สำคัญก็คือ ประชาชนใน

ท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง จึงมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีผู้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

สมบัติ สืบสมาน (2541 : 75) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการคือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง
2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลายประการเช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาคด้วย เช่นประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร เป็นต้น
3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ
4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ
5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง
6. อิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติ กิจการภายใน ขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชา ของหน่วยงานทางราชการ
7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขต

ที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับ ดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระ ในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่าอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่น จะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

จึงพอจะสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิด โอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรม การปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้ง มีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็น ในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนรวมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจการปกครอง เป็นวิธีการที่รัฐมอบหมายอำนาจการปกครองบางส่วน ไปให้องค์การอื่น นอกจากองค์การของราชการบริหารส่วนกลาง เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ บางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับความบังคับบัญชาของหน่วยงานส่วนกลาง เพียงแต่อยู่ในความควบคุมหรือกำกับดูแลเท่านั้น หรือการที่รัฐมอบอำนาจบางอย่างในการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานในท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์การอื่น อันมิใช่ของราชการส่วนกลาง รวมทั้งราชการส่วนภูมิภาคด้วย รับผิดชอบการด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นหรือขององค์การนั่นเอง โดยราชการบริหารส่วนกลางเพียงเข้าไปควบคุมเท่านั้น ไม่ได้ไปบังคับบัญชาสั่งการ

หลักการสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีลักษณะสำคัญดังนี้ (พีระสิทธิ์ คำนวณศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ . 2549 : 9)

1. มีการจัดตั้งองค์กรเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้มีหน้าที่ มีงบประมาณ มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง
2. การเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล การเงินการคลังของตนเอง

3. การบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัดสินใจในกิจกรรมมากขึ้น รัฐเพียงแต่ควบคุมดูแลให้การสนับสนุน ส่งเสริม ด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

4. การมีประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดการให้การบริการสาธารณะให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

1. ขั้นตอนการกระจายอำนาจ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2546 : 15-18) ได้ระบุไว้ว่า การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 แนวนโยบาย

พื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โคนกำหนดให้ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานฯ นอกจากนั้นในหมวด 9 ตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 ได้กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานส่วนบุคคลการเงินการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังกำหนดอำนาจของประชาชนในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการเสนอให้สภาท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

1.2 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

1.3 แผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจ เพื่อให้การกระจายอำนาจบรรลุตามเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฯ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จมีกระบวนการ

ที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ 3 ด้านคือ

1.3.1 ความอิสระในการกำหนดกรอบนโยบายและการบริหารจัดการ โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

1.3.2 ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้ส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาครับผิดชอบภารกิจมหาดภาคและภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น สนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

1.3.3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผู้ใช้นักขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ

1.4 แนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ ประกอบด้วย

1.4.1 การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดภารกิจถ่ายโอนพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้ ยังขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับการถ่ายโอนรวมทั้งการสร้างกลไกและระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐานรองรับ ตลอดจนการปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 การกระจายอำนาจเงิน การคลังและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการพิจารณาภาพรวมรายได้ของท้องถิ่น 3 องค์ประกอบคือ รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและจัดหาเองทั้งที่เป็นภาษีท้องถิ่นและรายได้อื่น รายได้ที่รัฐจัดแบ่งหรือจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่มและรายได้ประเภทเงินอุดหนุน

1.4.3 แนวทางการถ่ายโอนบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารงานบุคคล โดยการโอนบุคลากรต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งยังต้องมีความราบรื่น คล่องตัว สอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการ

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความยืดหยุ่น ชูใจให้คนทำงานในท้องถิ่นมีหลักประกัน ความก้าวหน้า ชีววิถีการตามระบบคุณธรรม และต้องมีมาตรฐานใกล้เคียงกับ มาตรฐานการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐอื่นๆ

1.4.4 แนวทางการพัฒนาระบบการตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทั้งยังปรับปรุงกลไกการตรวจสอบทางการเงินและการใช้จ่ายงบประมาณ การให้ภาคเอกชนเข้ามาช่วยเสริมการทำงานตรวจสอบของภาครัฐ และส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาคม เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในด้านนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดซื้อจัดจ้างและร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผล

1.4.5 การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการปฏิบัติงานที่ต้องดำเนินการ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ การพัฒนาองค์กรในระดับจังหวัด การปรับปรุงระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ ระบบบัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบติดตามตรวจสอบ และระบบข้อมูล การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนและภาคประชาสังคมในการตรวจสอบ

1.4.6 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจการแก้ไขกฎหมาย มีสาระเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายงบประมาณเพื่อรองรับการจัดสรรเงินจากภาครัฐ การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยระบบงบประมาณท้องถิ่นและระบบการตรวจสอบทางการเงินการคลัง ทั้งภายในและภายนอก การปรับปรุงระบบการกำกับดูแลของราชการส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับระบบศาลปกครอง การปรับปรุงโครงสร้างราชการบริหารส่วนภูมิภาค การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น การจัดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลเพื่อรองรับการถ่ายโอนข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

1.4.7 กลไกกำกับดูแลการถ่ายโอนภารกิจและการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ โดยกลไกดังกล่าวจะมีหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจ โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชน มีกระบวนการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอน มีการศึกษา

พัฒนา และปรับปรุงกระบวนการ วิธีการ รูปแบบ และแนวทางการถ่ายโอนภารกิจอย่างสม่ำเสมอ
ต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์

1.4.8 การสร้างระบบประกันคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น โคนหน่วยราชการส่วนกลางยังคงต้องกำหนดมาตรฐานทั่วไปของการจัดบริการสาธารณะ
เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำกับในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พัฒนาคุณภาพการจัดบริการสาธารณะ โดยมีการแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ตลอดจนรัฐหรือองค์กร
กลางเข้าร่วมอำนวยการประเมินร่วมกับประชาชนและประชาสังคม

1.5 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่รับขอพิชชอบ โดยตรงเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการ
ปกครองท้องถิ่น จึงเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทั้งในฐานะผู้ปฏิบัติและผู้สนับสนุนการดำเนิน
งานตามแนวทางการถ่ายโอนในด้านต่างๆ ดังนี้

1.5.1 การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การ
สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ และคณะกรรมการต่างๆ ภายใต้
คณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนภารกิจ รับพิชชอบภารกิจที่ต้องถ่ายโอน
ในกลุ่มภารกิจด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว โดยมีภารกิจ
ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการเพื่อปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องการประสานการ
จัดทำแผนพัฒนา และการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนา หน่วยงานรับผิดชอบ คือ
สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

1.5.2 การกระจายอำนาจการเงิน การคลังและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การ
สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ และคณะกรรมการต่างๆ ภายใต้
คณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การคลัง และงบประมาณ หน่วยงาน
รับผิดชอบคือ สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น

1.5.3 แนวทางการถ่ายโอนบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการ
บริหารงานบุคคล กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การ
สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ และคณะกรรมการต่างๆ ภายใต้
คณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนบุคลากร และการบริหารงานบุคคลของ
ท้องถิ่น โดยเฉพาะศูนย์ถ่ายโอนบุคลากร ที่ได้ทำหน้าที่ประสานงาน และมอบหมายให้กลุ่มส่งเสริม

การปกครองท้องถิ่นจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางโอนบุคลากรฯในระดับจังหวัด ทุกจังหวัด
รับผิดชอบการจัดทำและปรับปรุงมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
หน่วยงานรับผิดชอบคือ สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

1.5.4 แนวทางพัฒนาระบบตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาค
ประชาสังคม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การจัด
โครงสร้างหน่วยงานของกรมให้มีส่วนที่รับผิดชอบเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาค
ประชาสังคมขึ้นรับผิดชอบในการประสานงาน การพัฒนาองค์ความรู้ และแนวทางการดำเนินการ
ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม หน่วยงานรับผิดชอบคือ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงาน
ท้องถิ่น

1.5.5 การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นถือเป็นภารกิจโดยตรงที่จะต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าวคือการ
เตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ การปรับปรุงระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ
ระบบบัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบติดตามตรวจสอบ และระบบข้อมูลกำกับดูแลองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น การเพิ่มขีด
ความสามารถของประชาชนและภาคประชาสังคมในการตรวจสอบ หน่วยงานรับผิดชอบคือ กอง
กฎหมายและระเบียบท้องถิ่น ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศท้องถิ่น สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น
สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาและ
ส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

1.5.6 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ กรม
ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การปรับปรุงระเบียบเพื่อ
รองรับภารกิจการถ่ายโอน ได้แก่ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการวางแผนขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 หน่วยงานรับผิดชอบคือ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงาน
ท้องถิ่น

1.5.7 กลไกกำกับดูแลการถ่ายโอนภารกิจและการดำเนินงานให้เป็นไปตาม
แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ

1.5.8 การสร้างระบบประกันคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการดำเนินงาน
ศึกษาวิจัย เรื่อง นโยบายและแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นภายใต้การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่าการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุขและสาธาณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานฯ และรัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหลายมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ รัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย โดยมีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานผู้ปฏิบัติและสนับสนุนการดำเนินงานและบรรลุความสำเร็จในสิ่งหนึ่งสิ่งใดในระดับสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

นับตั้งแต่ได้มีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน และความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. มาตรา 284)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้มีองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความอิสระมากขึ้น

นอกจากกฎหมายทั้งสองฉบับแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง เช่น

1.พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2542

2.พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.2542

ทำให้เห็นได้ว่า มีการกำหนดด้วยบทกฎหมาย และกลไกทางกฎหมายเพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบจากประชาชนและองค์กรต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30(4) (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542) และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้อ 5.2 (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543, หน้า 4) กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี 2544 และ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี 2549 จึงมีความจำเป็น ในการใช้ทรัพยากรรายได้ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ ที่จัดตามแผนงาน โครงการนั้นจะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดีมีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้ง โดยหน่วยงานของรัฐและประชาคม

1.ความหมายของการวางแผน

การวางแผนเป็นการพิจารณา และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาเปรียบเสมือนเป็นสะพานเชื่อม โยงระหว่างปัจจุบันและอนาคต(Where we are to Where we Want to Go) เป็นการคาดการณ์สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นการวางแผนจึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่พิจารณา กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน มีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์

ความรู้และการคาดคะเนอย่างใช้ดุลยพินิจ (Harold Koontz, Cyril Donnell and Heinz Wehrich, 1980 : 21)

การวางแผนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ต่างๆ ในอนาคตและตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การวางแผนคือ ความพยายามที่เป็นระบบ (Systematic Attempt) เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับอนาคต เพื่อให้องค์การบรรลุผลที่ปรารถนา

2.ความสำคัญของการวางแผน (Significance of Planning)

การวางแผนถือว่าเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของ องค์การ สำเร็จตามเป้าหมาย เรามีการวางแผนเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับกระบวนการทำงานเพื่อให้ได้ผล ตามเป้าหมาย ข้อดีของการวางแผน ทราบรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับการทำงาน ระบบการทำงาน ระยะเวลาการทำงาน หากเกิดข้อผิดพลาดในการทำงานเมื่อมีการวางแผนงานที่คิดจะทราบได้ทันทีว่าเกิด จากอะไรและสามารถทำการแก้ไขได้ทันทีที่เกิดการผิดพลาดในกระบวนการทำงาน ไม่ก่อให้เกิดการเสียเวลาในการทำงาน สามารถตรวจสอบการทำงานได้ สามารถวางแผนในอนาคตได้ เพราะจะทราบเหตุการณ์ในอดีต สามารถนำไปพยากรณ์อนาคตได้ และสามารถกำหนดนโยบายการทำงานในอนาคต ได้เพื่อความสำเร็จขององค์การ ได้มีนักวิชาการ ได้สรุปความสำคัญไว้ ดังนี้

พะยอม วงศ์สารศรี(2542 : 70) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ว่าเป็นการลดความไม่แน่นอนและได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องตลอดถึงการที่จะบรรลุเป้าหมายดังนี้

2.1 เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัด โอกาสทางด้านการจัดการ ให้ผู้วางแผน มีสายตากว้างไกล มองเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่นการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหา ความต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานบรรลุเป้าหมายขององค์การ ดังนั้น องค์การจึงจำเป็นต้องเตรียมตัว และเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความผันผวนของสิ่งแวดล้อมอัน ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นต้น

2.2 ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาในองค์การ ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือ และยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลง ไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดรจึงทำให้มีการยอมรับแนวความคิดเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาใช้ในองค์การยุคปัจจุบัน

2.3 ทำให้การดำเนินการขององค์การบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนา ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์การ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็น ไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโต

2.4 เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะ การวางแผนทำให้มองเห็นภาพขององค์กรที่ชัดเจนและยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์กร ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน

2.5 ทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน เนื่องจากการวางแผนเป็น การกระทำโดยอาศัยทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยต่างๆ มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินอยู่สำเร็จได้ โดยปราศจากการวางแผนดังนั้น การวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของกระบวนการจัดการที่ดี

3.ประโยชน์ของการวางแผน (Advantages of Planning)

การวางแผนที่ดีไม่ได้หมายความว่า การวางแผนนั้นจะต้องสลับซับซ้อนหรือละเอียดลออมากมาย แต่การวางแผนนั้นจะต้องมีเหตุผลที่ถูกต้อง และมุ่งทำให้เกิดการตัดสินใจสามารถติดตามผลของการปฏิบัติและประเมินผลงานได้ ประสบความสำเร็จความวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้แค่นั้น เพียงใด หรือไม่ การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้(กรมการปกครอง . 2543 : 27)

3.1 บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of Objective) การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดมุ่งหมายปลายทางเพื่อให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรกของการวางแผนถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความแจ่มชัดก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยัง จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

3.2 ประหยัด (Economical Operation) การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดวิธีให้องค์กรบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานฝ่ายต่างๆ มีการประสานงานกันที่ดี กิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่างๆ ที่ทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่านับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดี ก่อให้เกิดการประหยัดแก่องค์กร

3.3 ลดความไม่แน่นอน (Reduction of Uncertainty) การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคตลงเพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตการวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้ว ทำให้การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต และได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไว้แล้ว

3.4 เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of Control) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กันอาศัยซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ถ้าไม่มีการวางแผนก็ไม่มีการควบคุม กล่าวได้ว่าแผนกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

3.5 ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Encourages Innovation and Creativity) การวางแผนเป็นพื้นฐานด้านการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่จะช่วยทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ทั้งนี้เนื่องจากขณะที่ฝ่ายจัดการมีการวางแผนกันนั้น จะเป็นการระดมปัญญาของคณะผู้ทำงานด้านการวางแผน ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์ นำมาใช้ประโยชน์แก่องค์กรและยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคตระหว่างคณะผู้บริหาร

3.6 พัฒนาแรงจูงใจ (Improves Motivation) การวางแผนที่ดีเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจ ในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดในกลุ่มคนงานด้วยกันเพราะเขารู้อย่างชัดเจนว่าองค์กรคาดหวังอะไรจากเขาบ้าง นอกจากนี้ การวางแผนยังเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

3.7 พัฒนาการแข่งขัน (Improves Competitive Strength) การวางแผนที่มีประสิทธิภาพทำให้องค์กรมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผน หรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการวางแผน จะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงานเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.8 ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) การวางแผนได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดหมายขององค์กร ทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่จัดวางไว้มุ่งไปที่จุดหมายเดียวกัน มีการจัดประสานงานในฝ่ายต่างๆ ขององค์กรเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงานแต่ละฝ่ายขององค์กร

4. ข้อจำกัดในการวางแผน

อย่างไรก็ตามการวางแผนบางครั้ง อาจประสบความล้มเหลว หรือขาดประสิทธิภาพขึ้นได้ ดังนั้นข้อความต่อไปนี้ จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาในการวางแผน เพื่อให้การวางแผนไม่ประสบความล้มเหลว(กรมการปกครอง . 2543 : 29)

4.1 การขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ ในการวางแผนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณากำหนดจุดหมายและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินงาน แต่ถ้าขณะที่มีการวางแผนนั้นกลุ่มทำงานได้ข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือไม่ได้ จะทำให้การวางแผนนั้นเกิดการผิดพลาด ฉะนั้นผู้วางข้อมูลนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแผนงานเป็นอย่างยิ่ง

4.2 การวางแผนเป็นกระบวนการมองไปข้างหน้า ถ้าผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก เขาจะไม่สามารถทำการวางแผนที่ดีได้เลย ฉะนั้นผู้วางแผนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม และเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นจะ ได้สามารถมองหามาตรการประเมินและติดตามแผนที่วางไว้ได้ อย่างเหมาะสมและเข้าใจดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้อง

4.3 การวางแผนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย การวางแผนอาจทำให้การปฏิบัติงานบางกรณีล่าช้าไปได้แต่ก็เป็นความจริงว่าถ้าเราไม่ใช้เวลาในการวางแผนอย่างพอเพียงแล้ว แผนที่กำหนดขึ้นอาจจะเป็นแผนที่ใช้ไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่า การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้เวลา และค่าใช้จ่ายในการรวบรวมการวิเคราะห์ สารสนเทศ และการประเมินทางเลือกต่างๆ ดังนั้นถ้าการจัดการ ไม่จัดงบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอในการวางแผน ไม่ยอมใช้เวลาอย่างพอเพียงว่าเสียเวลาสิ้นเปลืองแล้ว ผลของแผนที่ออกมาดีนั้นย่อมเป็นไปได้

4.4 การดำเนินการภายในองค์การที่เข้มงวดเกินไปในเรื่องต่างๆ จะเป็นอุปสรรคในการนำความคิดริเริ่ม และแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาสู่องค์การ ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องมีการยืดหยุ่นการดำเนินการในบางกรณีบ้าง ซึ่งจะนำผลดีมาสู่องค์การ

4.5 การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นข้อจำกัด ในการวางแผนบางครั้ง เหตุการณ์ต่างๆ ทั่วโลกเป็นผลกระทบต่อเนื่องมาจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฉะนั้นผู้วางแผนไม่สามารถยอมรับเรื่องราวต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อาจจะไปสู่การต่อต้านจากกลุ่มคนงานและที่สนะเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการวางแผนที่เกิดขึ้นขาดประสิทธิภาพ

4.6 ประสิทธิภาพในการวางแผนอาจมีข้อจำกัดมาจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เพราะปัจจัยภายนอกบางอย่างยากแก่การทำนายและคาดการณ์ เช่น การเกิดสงคราม การควบคุมของรัฐบาล หรือภัยธรรมชาติต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้วางแผนไม่สามารถควบคุมได้ อาจทำให้การดำเนินงานตามแผนประสบปัญหาต่างๆ ได้

5. หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนที่ดีนั้นจะต้องมีหลักการพื้นฐานในการวางแผนวางแผนที่ผู้วางแผนจะต้องตระหนัก วิเคราะห์ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ได้ทั้งนี้เพื่อให้ผลที่ออกมานั้นประสบผลสำเร็จในที่สุด การวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 4 ประการด้วยกันคือ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546 : 5)

5.1 การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์การบรรลุตามเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

5.2 การวางแผนเป็นงานอันดับแรกๆ ของกระบวนการจัดการ (Primary of Planning) ซึ่งกระบวนการจัดการประกอบไปด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การ

บริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การวางแผน เป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่นๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

5.3 การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) การวางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกันต่างมีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ประสบความสำเร็จฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

5.4 ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of Plans) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา แรงงาน และการบริหารที่ดี สร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์การ

หลักพื้นฐาน 4 ประการนี้ นับว่ามีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนให้องค์การประสบความสำเร็จก้าวหน้า

6. ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน (Steps in Planning Process)

การดำเนินงานใดๆ ก็ตามควรมีลำดับขั้นคอนทั้งนี้เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ การวางแผนก็เช่นกันจำเป็นต้องทำต่อเนื่องเป็นกระบวนการลำดับขั้นในการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น . 2546 : 8)

6.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Setting Objective) เป็นงานอันดับแรกที่มีผู้วางแผนจะดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า เพราะการวางแผนเป็นเรื่องของอนาคต ดังที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ในองค์การ สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักในการวางแผนคือแผนที่วางจะต้องมีความชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในองค์การเกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและมีการประสานงานกัน

6.2 พัฒนาข้อตกลงที่เป็นข้อกำหนดในการวางแผน (Developing the Planning Premises) ผู้วางแผนจะต้องกำหนดข้อตกลงต่างๆ ที่จะเป็นขอบเขตในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตได้ถูกต้องใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผนขอบเขต ข้อตกลงต่างๆ ที่เป็นผลมาจากข้อมูลและปัจจัยภายนอก เช่นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองความรู้สึกรู้สึกของประชาชน นอกจากปัจจัยภายนอกแล้ว การวางแผนจะต้องตระหนักถึงข้อมูลและปัจจัยภายใน

องค์การด้วย จึงจะทำให้ข้อตกลงที่กำหนดขึ้น มาจากข้อมูลรอบด้านอันเป็นผลทำให้ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวางแผนมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

6.3 พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน (Reviewing all Possible Limitations on Planning) ข้อจำกัดต่างๆ มักเกิดขึ้นเสมือนการทำงานใดๆ นั่นถ้าผู้วางแผนได้มีการพิจารณา และคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะสามารถจัดข้อจำกัดต่างๆ ให้เหลือน้อยลง สิ่งที่ดีควรนำมาพิจารณาคาดการณ์ในการวางแผน ได้แก่ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพทางการเงิน ตลอดจนบุคคลากรต่างๆ ในองค์การ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีน้ำหนักสำคัญในการกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการต่อไป

6.4 พัฒนาทางเลือก (Developing Alternatives) ในการวางแผนผู้วางแผนได้แสวงหาทางเลือกต่างๆ ที่จะป็นแนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น เพราะบางครั้งการดำเนินการตามแผนหนึ่งๆ ไม่ใช่แนวทางปฏิบัติแนวทาง ที่จะบรรลุความสำเร็จของแผนนั้น แต่อาจมีแนวปฏิบัติหลายๆ แนวที่สามารถไปถึงวัตถุประสงค์ของแผนนั้นได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องคิดถึงแนวทางต่างๆ หลายแนวมากำหนดกิจกรรมในการวางแผน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาความคิดของผู้วางแผนให้มีความหลากหลายตามข้อมูลต่างๆ

6.5 ประเมินทางเลือก (Evaluating the Alternatives) การประเมินทางเลือกนี้ต้องการ หลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่างๆ แล้ว ผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ของทางเลือกแต่ละแนวประกอบว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่ทางเลือกเหล่านี้จะทำให้องค์การดำเนินไปได้ แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้สูงสุด (The Most Feasible Alternatives) สิ่งที่เป็นข้อคิดสำหรับผู้วางแผนในการประเมินทางเลือกนั้นก็คือ ไม่มีวิธีใดที่ให้ผลสูงสุดเพียงวิธีเดียว ฉะนั้นผู้วางแผน ควรตัดสินใจเลือกทางเลือกสองทาง หรือมากกว่า และนำทางเลือกที่เลือกแล้วมาหลอมรวมกันเพื่อเป็นแผนที่เป็นไปได้มากที่สุด (The Most Feasible Plans) ในการปฏิบัติ

6.6 เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ (Converting Plans into Action) ผู้วางแผนต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะออกมาในรูปแบบการกำหนดนโยบาย (Policies) ตารางการทำงาน (Schedules) และงบประมาณ (Budgets) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่กล่าวนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

7. ลักษณะของแผนที่ดี (Requirement of a Good Plan)

แผนที่ดีควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ ชัดเจน เข้าใจง่าย มีลักษณะยืดหยุ่น ง่ายต่อการดัดแปลงแก้ไขให้สามารถเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา แต่ต้องคำนึงอยู่เสมอว่า แผนที่ดีต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และต้องมีการ

ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการวางแผนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้(กรมการปกครอง. 2543 : 27)

7.1 แผนควรมีลักษณะที่ชี้เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่วๆ ไป (It Should be Specific Rather than General) การชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจน และโอกาสที่จะเกิดความเข้าใจผิดหรือนำไปใช้ผิดๆ นั้นน้อยมาก ฉะนั้นการจัดทำแผนจะต้องมีลักษณะเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่ต้องตีความ นั้นอาจก่อให้เกิดการดำเนินการที่ผิดพลาดทางไปก็ได้

7.2 แผนควรจะจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้ว และสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน (A Plan Should Distinguish Between the Known and Unknown) ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการคาดเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต ฉะนั้นการจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ไม่รู้และรู้เห็นเด่นชัด จะทำให้ผู้ใช้แผนคำนึงถึงและพิจารณาสิ่งที่ยังไม่รู้ให้รอบคอบ

7.3 แผนควรมีการเชื่อมโยงเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้ (A Plan Should be Logical and Practical) ซึ่งเรื่องนี้เน้นว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้วางแผนจะต้องใช้การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์อย่างเป็นฐานในการพิจารณาข้อมูลต่างๆ อย่างมีเหตุผลและตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

7.4 แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ (The Plan must be Flexible and Capable of Being Modified) แผนที่นำมาใช้จะต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่สามารถเกิดได้ทุกขณะ นอกจากนั้นการดำเนินการต่างๆ มักจะมีตัวแปรต่างๆ จำนวนมากที่มีผลกระทบต่อแผน ฉะนั้นแผนที่ดี จะต้องมีความยืดหยุ่นและปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป

7.5 แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนงานที่เกี่ยวข้อง (The Plan Must be Acceptable to the Persons who Adopt it to the Persons who are Affected) ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับจะนำมาซึ่งความตั้งใจและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำแผนไปปฏิบัติ ถ้าแผนที่วางนั้นได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องย่อมเป็นผลดีแก่การดำเนินงานขององค์การธุรกิจเป็นอย่างยิ่ง

8.ประเภทของการวางแผน (Type of Planning)

การจำแนกประเภทของการวางแผน ขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานที่นำมาใช้ในการจำแนกและจัดแบ่งประเภท เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และสอดคล้องกับความต้องการใช้งาน การวางแผนสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะแนวคิดพื้นฐานได้ดังนี้ (อนันต์ เกตุวงศ์. 2543 : 29)

8.1 จำแนกตามลำดับการจัดการ

8.1.1 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับสูง (Top Management) เป็นการวางแผนในลักษณะการพิจารณาภาพรวมทั้งหมด (Overall Planning) ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างกว้างๆ และขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงาน สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามกำลังของทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่คาดการณ์ว่าจะมีในอนาคต

8.1.2 การวางแผนบริหาร (Administrative Planning) เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับกลาง (Administrative Planning) เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารระดับกลาง (Middle-Level Management) เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางไว้สำหรับแผนปฏิบัติการ (Operative Plans)

8.1.3 การวางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning) เป็นแผนที่ผู้บริหารระดับต้น (Lower Level Managers) นำแผนบริหาร (Administrative Plans) ไปดำเนินการในภาคปฏิบัติ

8.2 จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติ

8.2.1 การวางแผนดำเนินงาน (Standing Planning) เป็นการวางแผนที่มีลักษณะเป็นแผนถาวรบังคับถึงแนวความคิด หลักการหรือแนวทางปฏิบัติ ในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยในองค์กรหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ แผนชนิดนี้จะรวมไปถึง นโยบาย วิธีปฏิบัติงาน กฎวิธีการ และมาตรฐาน การวางแผนใช้ประจำมีประโยชน์ต่อผู้บริหารเป็นอย่างยิ่งที่สามารถตรวจสอบการทำงานของพนักงานและสามารถประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามการวางแผนชนิดนี้อาจมีจุดอ่อนบ้าง คือเมื่อสภาพการณ์บางอย่างเปลี่ยนแปลงไป แผนประเภทนี้จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในลักษณะแผนใช้เฉพาะครั้ง

8.2.2 การวางแผนใช้เฉพาะครั้ง (Adhoc Single Planning) เป็นการวางแผนเพื่อปรับปรุงและเสริมการวางแผนดำเนินงานประจำทั้งนี้เนื่องจากแผนดำเนินงานไม่อาจตอบสนองความเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ได้ แผนใช้เฉพาะครั้งจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เฉพาะสถานการณ์ แผนประเภทนี้ใช้ครั้งเดียวแล้วจะไม่นำมาใช้อีก บางครั้งจึงมีการเรียกแผนชนิดนี้ว่าแผนใช้ครั้งเดียว แผนประเภทนี้ ได้แก่ แผนงาน โครงการ งบประมาณ และตารางการทำงาน แผนใช้เฉพาะครั้งมีประโยชน์ต่อองค์กรทำให้ลดความเสี่ยง และการใช้เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น

8.3 จำแนกตามระยะเวลา

8.3.1 การวางแผนระยะยาว (Long-Range Planning) เป็นการวางแผนที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่จากการศึกษาของ The American Management Association

พบว่าแผนระยะยาวนี้ ควรมีระยะ 5 ปี เหมาะสมที่สุดที่จะสามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างมีเหตุผล

8.3.2 การวางแผนระยะปานกลาง (Medium-Range Planning) เป็นการวางแผนที่มีระยะเวลาดำเนินการระหว่าง 3 ถึง 5 ปี

8.3.3 การวางแผนระยะสั้น (Short- Range Planning) ระยะเวลาที่กำหนดไว้ระหว่าง 1 ถึง 3 ปี การวางแผนระยะสั้นเป็นการกำหนดกิจกรรมช่วงสั้นๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ในแผนระยะยาวประสบความสำเร็จ แผนระยะสั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับแผนระยะยาว องค์การจึงจะดำเนินการ ไปถึงจุดหมายปลายทางอย่างราบรื่น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการวางแผนตามระยะเวลาไม่ว่าจะเป็นการวางแผนระยะสั้น และระยะยาว อาจไม่ได้กำหนดเวลาที่กล่าวในคอนต้น เพราะสภาพขององค์การในยุคปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศและระหว่างประเทศ

8.4 จำแนกตามลักษณะคุณค่าการใช้งาน การวางแผนกายภาพ (Physical Planning) เป็นการวางแผน ด้านทำเลที่ตั้ง การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดหาเครื่องมือต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนา ในช่วงเวลาต่างๆ

8.5 การจำแนกตามขอบข่ายลักษณะของแผน แบ่งออกได้ดังนี้

8.5.1 วัตถุประสงค์	8.5.5 งบประมาณ
8.5.2 วิธีปฏิบัติงาน	8.5.6 แผนงาน
8.5.3 มาตรฐาน	8.5.7 นโยบาย
8.5.4 วิธีการ	

9.การวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังได้กล่าวแล้วว่า การวางแผน เป็นการมองไปข้างหน้าและเป็นกระบวนการกำหนดการใช้ทรัพยากรขององค์กร เพื่อลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัด โอกาสทางด้านการจัดการให้ผู้วางแผน มีสายตากว้างไกล มองเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่นการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหา ความต้องการอาจเป็นช่วงสั้นระยะปานกลาง หรือระยะยาว โดยกำหนดกิจกรรมต่างๆ ไว้ล่วงหน้า ให้บรรลุนิติภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเกี่ยวข้องกับ ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาคมท้องถิ่นในอนาคต

การที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือภาพในอนาคตและลงสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จึงได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 3 ประเภท คือ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว

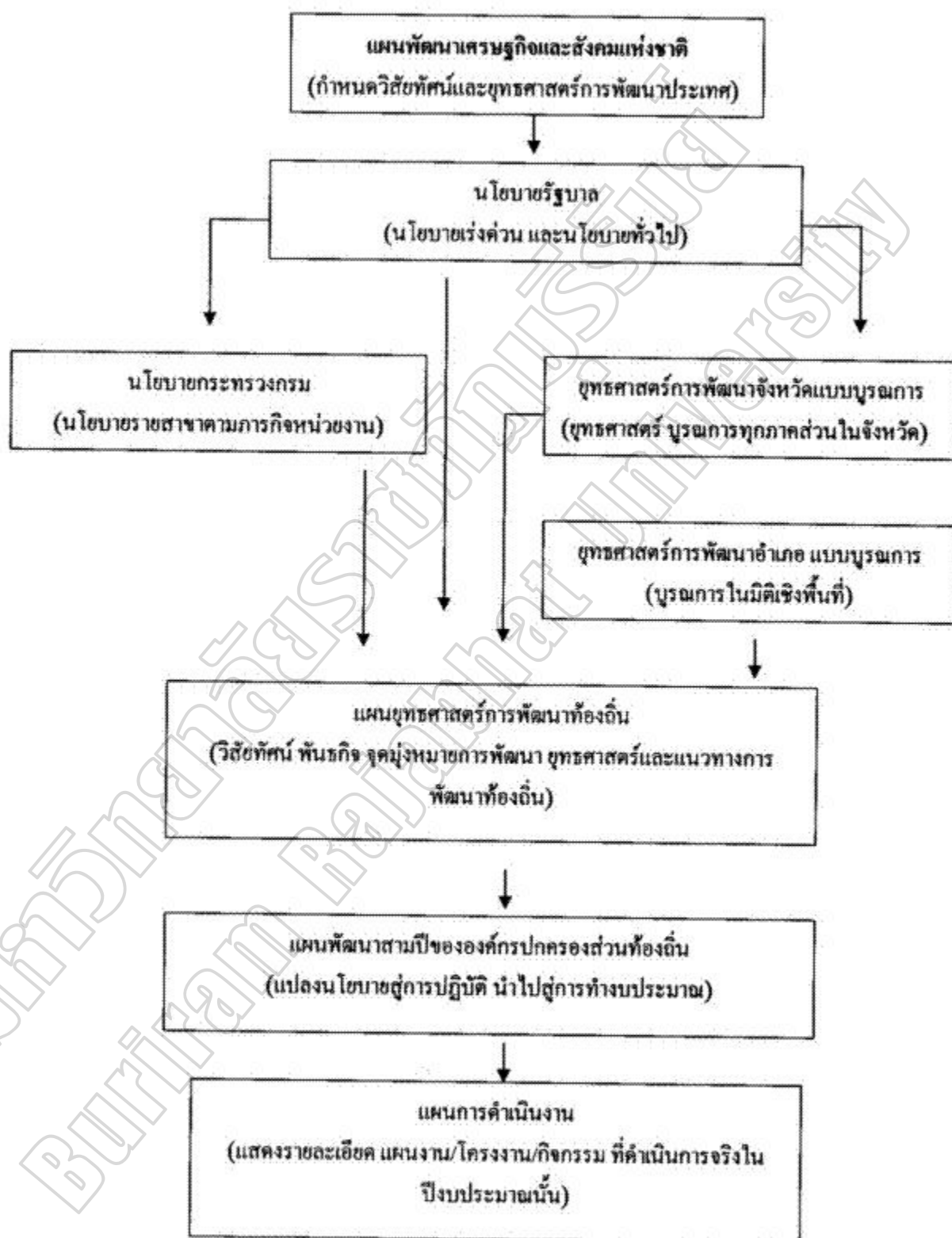
แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียน(Rolling Plan) ที่ต้องมีการทบทวนและจัดทุกปี ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

แผนการดำเนินงาน เป็นแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงรายละเอียดแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินงานจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

10. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์กรการบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสาน การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วยเนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้และและยังคงอยู่ในการกำกับดูแล หรือตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่า แผนพัฒนาขององค์กรส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรมและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอในระดับ (ภาพประกอบ 1) ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์แผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆกับแผนพัฒนาท้องถิ่น
(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7-ปัจจุบัน)

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาสามปีและแผนการดำเนินงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักถึงขั้นตอน และกำหนดเวลาของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาของทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอด้วย

11.ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 3 ประเภท (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ข้อ4) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดคุณศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียด แผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

“แผนการดำเนินงาน” หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่ดำเนินจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณนั้น

12.องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ได้กำหนดองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ สรุปดังนี้

12.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น(ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ข้อ 7 และข้อ 10) เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

12.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548, ข้อ 7 และ ข้อ 11) เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

12.3 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกัน อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปีประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน รวมทั้งมีหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามสมควร

สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำแผนพัฒนา(ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะ “ไตรภาคี” โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจและตัวแทนจากภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการรวมทั้งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น แนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากแนวคิดในการวางแผน และหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ในเชิงยุทธศาสตร์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแนวความคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย 4 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 กระบวนการแก้ไขปัญหา

เริ่มด้วยการตอบคำถามอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ปัญหาคืออะไร?
2. ปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร?
3. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาคืออะไร?
4. วิธีการหรือแนวทางแก้ไขปัญหาคืออะไร?

ในการตอบปัญหาที่สี่ ต้องใช้ความสามารถในการคาดการณ์ และความรู้ทางวิชาการทั้งที่เป็นทฤษฎีและปรัญาจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์

แนวคิดที่ 2 กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ

แนวคิดนี้จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยจะต้องตอบคำถามทั้ง 8 คำถามคือ

1. จะทำไปทำไม?
2. จะทำอะไร?
3. จะทำที่ไหน?
4. จะทำเมื่อไร?
5. จะทำโดยใคร?
6. จะทำเพื่อใคร?
7. จะทำอย่างไร?
8. จะใช้จ่ายเท่าไร?

แนวคิดที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์

เป็นการมองอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้ที่เกิดจาก

1. สัญชาตญาณ หรือ การเรียนรู้จากประสบการณ์
2. องค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือ เรียนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
3. เรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาจศึกษามาเปรียบเทียบจากบทเรียนแห่งความสำเร็จของหน่วยงานอื่น รวมทั้งการศึกษองคค์ความรู้ งานวิจัยต่างๆ
4. การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและ

ภายนอก

แนวคิดที่ 4 การตัดสินใจ

ต้องตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสานหลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผล(Rationalism) กับหลักการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้น (Incrementalism) แต่ทั้งนี้ ต้องมุ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

โดยสรุป การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นที่จะเกิด (ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้ง แล้วนำมาคิดหางานที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ และมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณา จัดสรรทรัพยากรการบริหารเพื่อดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

1.ความเป็นมาของเทศบาล

เทศบาลจัดตั้งครั้งแรกตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 สืบเนื่องมาจาก ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 ประเทศไทยจัดระเบียบบริหารราชการแบ่ง ออกเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐบาลจึงจัดตั้งเทศบาลขึ้นเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายของ คณะราษฎร พระราชบัญญัติดังกล่าวมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ.2479 และใช้อยู่เป็นเวลา 5 ปี ภายหลังจากจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2481 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2486 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติม 1 ครั้ง และใช้อยู่เป็นเวลา 10 ปี จนกระทั่งมีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาโดยตลอดทั้งสิ้น 12 ครั้ง และยังใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.การจัดตั้งเทศบาล

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งกำหนดให้การจัดตั้งเทศบาลกระทำได้เมื่อท้องถิ่นมีสภาพอันสมควรดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 7 วรรคหนึ่งว่า “เมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติฉบับนี้” ทั้งนี้ การจัดตั้ง เทศบาลต้องตราเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยซึ่งต้องระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย รวม ตลอดถึงการเปลี่ยนชื่อเทศบาล หรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ให้กระทำได้โดยตราเป็นประกาศ กระทรวงมหาดไทย (มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496)

3.ประเภทของเทศบาล

การจัดแบ่งประเภทของเทศบาลในประเทศไทยสามารถจำแนกได้โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ในการพิจารณา 2 ประการ คือ ประการแรก การจัดแบ่งประเภทของเทศบาลตามกฎหมาย และ ประการที่สอง การจัดแบ่งประเภทของเทศบาลของกระทรวงมหาดไทย

3.1 การจัดแบ่งประเภทเทศบาลตามกฎหมาย ความในมาตรา 7 วรรคหนึ่งแห่ง พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้เทศบาลมี 3 ประเภท ได้แก่เทศบาลตำบล เทศบาล เมือง เทศบาลนคร

3.2 เทศบาลตำบล มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 บัญญัติว่า “เทศบาล ตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประชากรกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลประกาศ กระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย” ตามบทบัญญัติดังกล่าวมิได้ กำหนดหลักเกณฑ์จัดตั้งท้องถิ่นเป็นเทศบาลตำบลที่แน่ชัดแต่ประการใด อย่างไรก็ตาม

กระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางปฏิบัติในการกำหนดคุณสมบัติของท้องถิ่นที่จะจัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลตำบลไว้ดังนี้คือ

3.2.1 มีประชากรตั้งแต่ 7,000 คนขึ้นไป

3.2.2 มีความหนาแน่นของประชากรตั้งแต่ 1,500 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

3.2.3 มีรายได้เกินกว่า 5 ล้านบาทขึ้นไปโดยไม่รวมเงินอุดหนุน

นอกจากนี้พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยสุขาภิบาล และให้บรรดาสุขาภิบาลตามกฎหมายว่าด้วยสุขาภิบาลที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีฐานะเป็นเทศบาลตำบลตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาลในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

3.3 เทศบาลเมือง มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้ท้องถิ่นที่สามารถจัดตั้งเป็นเทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นที่มีลักษณะดังนี้คือ

3.3.1 ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด

3.3.2 ท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่ 10,000 คน ขึ้นไป

3.3.3 มีรายได้เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำของเทศบาลเมืองตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

3.4 เทศบาลนคร มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้ท้องถิ่นที่ซึ่งสามารถจัดตั้งเป็นเทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นที่มีลักษณะดังนี้คือ

3.4.1 ท้องถิ่นที่มีจำนวนประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป

3.4.2 มีรายได้เพียงพอแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำของเทศบาลนครตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

3.5 การจัดแบ่งประเภทเทศบาลของกระทรวงมหาดไทย

แต่เดิมนั้นกระทรวงมหาดไทยได้จัดแบ่งเทศบาลออกเป็น 7 ชั้น คือ เทศบาลชั้นที่ 1-7 โดยหลักเกณฑ์ในการแบ่งประเภทเทศบาลจะคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเทศบาลแต่ละชั้นมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำบริการสาธารณะอันแตกต่างกัน อันส่งผลให้การจัด โครงสร้างองค์กรและการบริหารงานบุคคลของเทศบาลแต่ละชั้นแตกต่างกันออกไปด้วย ในปัจจุบันได้มีการจัดแบ่งเทศบาลออกเป็นประเภทใหญ่ กลาง เล็ก โดยปรับให้เทศบาลชั้น 1 เป็นเทศบาลขนาดใหญ่ เทศบาลชั้น 2-6 เป็นเทศบาลขนาดกลาง และเทศบาลชั้น 7 เป็นเทศบาลขนาดเล็ก โดยเทศบาลเมืองและเทศบาลนครเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ แต่กรณีเทศบาลตำบลที่จะเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ เทศบาลขนาดกลางหรือเทศบาลขนาดเล็กก็ได้โดยกระทรวงมหาดไทยวางหลักเกณฑ์เพิ่มเติมว่าเทศบาลที่จะเป็นขนาดใหญ่ต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท และผ่านเกณฑ์ชี้วัด

เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท และผ่านเกณฑ์ชี้วัดเช่นกัน ที่เหลือคือเทศบาลขนาดเล็ก แต่โดยที่ปัจจุบันกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก้ไขให้เทศบาลทุกประเภทมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกัน การแบ่งประเภทเทศบาลจึงเหลือแค่เพียงประโยชน์ในเรื่องการบริหารงานบุคคลเท่านั้น

4. ความเป็นนิติบุคคลของเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มิได้บัญญัติรับรองความเป็นนิติบุคคลของเทศบาลไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาตามความในมาตรา 7 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 นั้น บัญญัติว่า “ให้เทศบาลเป็นทบวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น” เทศบาลจึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานะเป็นทบวงการเมือง ประกอบกับบทบัญญัติในมาตรา 72 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิมที่ได้บัญญัติประเภทของนิติบุคคลไว้ว่า ทบวงการเมืองเป็นนิติบุคคล ผลจากพระราชบัญญัตินี้เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงประเภทเดียวที่มีสถานะเป็นทบวงการเมืองและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

5. พื้นที่เทศบาล

เทศบาลแต่ละแห่งย่อมมีพื้นที่ที่จะใช้อำนาจปกครองของตน มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 บัญญัติว่า “เมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นเป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนครตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดวิธีการในการจัดตั้งเทศบาล โดยได้ตราเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และในประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย อย่างไรก็ตามพื้นที่เทศบาลอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการตราเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 วรรคหนึ่งว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 การเปลี่ยนชื่อเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลให้กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย”

6. การมีองค์กรเลือกตั้ง

โครงสร้างองค์กรของเทศบาลตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 กำหนดให้เทศบาลประกอบด้วยสององค์กร คือ สภาเทศบาลเป็นองค์กรฝ่ายสภาท้องถิ่น และนายกเทศมนตรีเป็นองค์กรฝ่ายบริหารท้องถิ่น

6.1 สภาเทศบาล สภาเทศบาลประกอบด้วยประธานสภาเทศบาลจำนวน 1 คน และรองประธานสภาเทศบาลจำนวน 1 คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาล

6.1.1 ที่มาสมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545

6.1.2 จำนวนสมาชิก สภาเทศบาลมีจำนวนสมาชิกตามที่กฎหมายกำหนดไว้ตามประเภทของเทศบาลดังนี้

6.1.2.1 สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คน แบ่งเป็น 2 เขตเลือกตั้งๆ ละ 6 คน

6.1.2.2 สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 18 คน แบ่งเป็น 3 เขตเลือกตั้งๆ ละ 6 คน

6.1.2.3 สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน แบ่งเป็น 4 เขตเลือกตั้งๆ ละ 6 คน

6.2 อำนาจหน้าที่ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลสามารถแยกได้ 2 ประการ คือ ประการแรก อำนาจหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติ และประการที่สอง อำนาจในการควบคุมการบริหารงานของนายกเทศมนตรี

6.2.1 อำนาจหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติ สภาเทศบาลมีอำนาจตราเทศบัญญัติสองกรณีดังนี้ (มาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496)

กรณีที่ 1 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กฎหมายว่าด้วยเทศบาลกำหนดไว้

กรณีที่ 2 เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติหรือให้มีอำนาจตราเทศบัญญัติ เทศบัญญัติสภาเทศบาลตราขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเทศบาลมี 2 ประเภท ได้แก่ เทศบัญญัติทั่วไป หมายถึง เทศบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ทั่วไป เช่น เทศบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น และเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายถึง เทศบัญญัติว่าด้วยเทศพาณิชย์ หรือเทศบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่งดังต่อไปนี้

1. การจัดเก็บ ชกเล็ก ถด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ม่อน หรือระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีอากร

2. การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน หรือการ โอนงบประมาณของเทศบาล

3. การกู้เงิน การค้ำประกันหรือการใช้เงินกู้

4. การคลัง การงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้าง และการพัสดุ

6.2.2 อำนาจหน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหาร การกำกับดูแลการบริหารงานของนายกเทศมนตรีของสภาเทศบาล สามารถกระทำได้โดยการตั้งกระทู้ถามคณะเทศมนตรี หรือ

นายกเทศมนตรีอื่นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหน้าที่ (มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496)

6.3 การพ้นจากตำแหน่ง สมาชิกสภาเทศบาลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี (มาตรา 48 ทวิ ทวิวรรคตแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496) และมีสมาชิกภาพของสมาชิกย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

6.3.1 ถึงคราวออกตามวาระ หรือมีการยุบสภาเทศบาล

6.3.2 ตาย

6.3.3 ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

6.3.4 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

6.3.5 ขาดประชุมสภาเทศบาลติดต่อกันสามครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

6.3.6 กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 18 ทวิ กล่าวคือ เข้าไปเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลหรือเทศบาลจะกระทำ

6.3.7 สภาเทศบาลมีมติด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ให้ออกจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่เทศบาล หรือกระทำการอันเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสภาเทศบาล

6.3.8 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล ได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

6.4 นายกเทศมนตรี กฎหมายเทศบาลกำหนดให้เทศบาลมีรูปแบบองค์กรฝ่ายบริหาร โดยนายกเทศมนตรี

6.4.1 ที่มา นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในเขตเทศบาล หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครเลือกตั้งและการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

6.4.2 คุณสมบัติ มาตรา 48 เบญจแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดคุณสมบัติบุคคลผู้มีสิทธิสมัครเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีไว้ดังนี้

6.4.2.1 มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด

6.4.2.2 มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

6.4.2.3 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลในวันสมัครรับเลือกตั้งและได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและภาษีที่ดิน หรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้เทศบาลในปีที่สมัครหรือในปีก่อนปีที่สมัครหนึ่งปี

6.4.3 อำนาจหน้าที่ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้นายกเทศมนตรีมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาล และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล โดยมีอำนาจดังนี้

6.4.3.1 กำหนดนโยบาย โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย

6.4.3.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

6.4.3.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

6.4.3.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

6.4.3.5 รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

6.4.3.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

ในการบริหารราชการเทศบาลของนายกเทศมนตรี นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งต้องเป็นบุคคลภายนอกมิใช่สมาชิกสภาเทศบาล เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามจำนวนดังต่อไปนี้ (มาตรา 48 อัญญา แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496)

1. เทศบาลตำบล ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน
2. เทศบาลเมือง ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 3 คน
3. เทศบาลนคร ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกิน 4 คน

6.5 การพ้นจากตำแหน่ง กฎหมายเทศบาลกำหนดให้นายกเทศมนตรีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกินสองวาระ (มาตรา 48 สัตต แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496)

6.5.1 ถึงคราวออกตามวาระ

6.5.2 ตาย

6.5.3 ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

6.5.4 ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 48 เบื้อง

6.5.5 กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา 48 จตุทศ

6.5.6 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 62 ตรี วรรัตทัยหรือมาตรา 73 (นันทวัฒน์ บรมานันท์. 2545: 29-36)

บริบทของเทศบาลตำบลจันทบเพชร

เทศบาลตำบลจันทบเพชร เดิมเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสภาตำบลมาก่อน และต่อมา มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประกาศของกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 113 ตอนที่ 9 ง ลงวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2539 เป็นผลให้สภาตำบลจันทบเพชรเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลจันทบเพชร และต่อมาได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลจันทบเพชรเป็นเทศบาลตำบล จันทบเพชร ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2551 ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ปัจจุบันเทศบาลตำบลจันทบเพชร ตั้งอยู่ที่ 111 หมู่ที่ 5 ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ตราสัญลักษณ์เทศบาลตำบลจันทบเพชร

ดวงตราสัญลักษณ์ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลจันทบเพชร ประกอบด้วย

ช่อชัยพฤกษ์	หมายถึง	ความอุดมสมบูรณ์ของท้องถิ่น
เพชร	หมายถึง	ความแข็งแกร่งความเป็นปึกแผ่นมั่นคง
จันทร์	หมายถึง	ความเจริญรุ่งเรือง

คำขวัญ

“เครื่องเคลือบพันปี มีแหล่งโลหะกรรม อารยธรรมขอม พร้อมปราสาทหิน ดินคำชาย
ชายแดน”

1. ลักษณะที่ตั้ง / อาณาเขต และเขตการปกครอง

1.1 ลักษณะที่ตั้ง

สำนักงานเทศบาลตำบลจันทบเพชรอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของที่ว่าการอำเภอ บ้านกรวด ตั้งอยู่ เลขที่ 111 หมู่ที่ 5 ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีระยะทางห่างจากอำเภอบ้านกรวดประมาณ 11 กิโลเมตรห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ ประมาณ 80 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 400 กิโลเมตร

1.2 พื้นที่

เทศบาลตำบลจันทบเพชร มีพื้นที่ประมาณ 62.169 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 38,805.62 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 1 ตำบล จำนวน 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านสายโท 3 ได้	หมู่ที่ 2 บ้านสายโท 5 เหนือ
หมู่ที่ 3 บ้านสายโท 5 ได้	หมู่ที่ 4 บ้านสายโท 6 เหนือ
หมู่ที่ 5 บ้านสายโท 6 ได้	หมู่ที่ 6 บ้านสายโท 7
หมู่ที่ 7 บ้านคาปาง	หมู่ที่ 8 บ้านสายโท 8 เหนือ
หมู่ที่ 9 บ้านสายโท 8 ได้	หมู่ที่ 10 บ้านสายโท 4 ได้
หมู่ที่ 11 บ้านพัฒนานิคม	หมู่ที่ 12 บ้านสายโท 8 กลาง

1.3 อาณาเขตติดต่อ

เทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีอาณาเขตติดต่อ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดแนวเขตตำบลในท้องที่ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ลงวันที่ 4 มีนาคม 2540 มีเนื้อที่ประมาณ 62.169 ตารางกิโลเมตร หรือ 38,805.62 ไร่ โดยมีสภาพพื้นที่ทางกายภาพเป็นพื้นที่สูงเนินสลับที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยโอกระเนียบ ห้วยไฟไหม้ ห้วยบายแบก ห้วยดงกอ ห้วยน้ำซับ และห้วยคาเกา ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆดังนี้

ด้านทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหินลาด ตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ด้านทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ด้านทิศใต้ ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชา

ด้านทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

- กลุ่มปุยชีวภาพ	มีจำนวน	4	แห่ง
- กลุ่มอาชีพชุมชน	มีจำนวน	12	แห่ง ได้แก่
1. กลุ่มเย็บผ้าห่มนวมและที่นอน		บ้านสายโท 3	ได้ หมู่ที่ 1
2. กลุ่มเลี้ยงวัว		บ้านสายโท 5	เหนือ หมู่ที่ 2
3. กลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิ		บ้านสายโท 5	ได้ หมู่ที่ 3
4. กลุ่มผลิตปุยชีวภาพและปุยอินทรีย์		บ้านสายโท 6	เหนือ หมู่ที่ 4
5. กลุ่มจับทบเพชรพัฒนายาง		บ้านสายโท 6	ได้ หมู่ที่ 5
6. กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง		บ้านสายโท 7	หมู่ที่ 6
7. กลุ่มผลิตข้าวหอมมะลิ		บ้านตาปาง	หมู่ที่ 7
8. กลุ่มผลิตศูนย์ข้าวชุมชน		บ้านสายโท 8	เหนือ หมู่ที่ 8
9. กลุ่มตัดเย็บผ้า		บ้านสายโท 8	ได้ หมู่ที่ 9
10. กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง		บ้านสายโท 4	ได้ หมู่ที่ 10
11. กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		บ้านสายโท 8	กลาง หมู่ที่ 12
12. กลุ่มปลาอุก		บ้านพัฒนานิคม	หมู่ที่ 11

4. สภาพทางการสังคม

4.1 การศึกษา

ตาราง 2 สถานศึกษาในเขตเทศบาลตำบลจันทลเพชร

สถานศึกษา	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครู	จำนวน นักเรียน	จำนวน ห้องเรียน	หมายเหตุ
ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	1	2	40	1	
โรงเรียนขยายโอกาส	4		272	12	
โรงเรียนก่อนประถม-ประถมศึกษาที่ 6	7	84	921	49	
รวม	12		1233	62	

4.2 การกีฬา นันทนาการ / พักผ่อน

สนามกีฬาเอนกประสงค์	จำนวน	8	แห่ง
สนามบาสเก็ตบอล	จำนวน	4	แห่ง
สวนสาธารณะ	จำนวน	-	แห่ง
สนามฟุตบอล	จำนวน	6	แห่ง

- สนามโรงเรียนทั้ง 6 แห่ง
- สนามเด็กเล่น จำนวน 2 แห่ง
  - ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านสายโท 6-7 แห่ง

4.3 การสาธารณสุข

มีศูนย์บริการด้านสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง คือ สถานีอนามัยประจำตำบลจันทเพชร ซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้านสายโท 5 ได้ หมู่ที่ 3 เปิดดำเนินการเมื่อ 1 มิถุนายน 2542 ลักษณะการให้บริการ หน่วยบริการชั้นปฐมภูมิ

การให้บริการ ในวันราชการ	เวลา	08.30 – 20.30 น.	
วันหยุดนักขัตฤกษ์	เวลา	08.30 - 16.30 น.	
จำนวนบุคลากรทางการแพทย์			
แพทย์	จำนวน	-	คน
เจ้าพนักงานสาธารณสุข	จำนวน	1	คน
พยาบาลวิชาชีพ	จำนวน	1	คน ปฏิบัติงานประจำศูนย์
ลูกจ้างชั่วคราว	จำนวน	2	คน ปฏิบัติงานประจำศูนย์

ผู้รับบริการ

ปีงบประมาณ 2549 จำนวน 6,278 คน รายใหม่/รายเก่า

1,748/4,035 (คน/ครั้ง)

ปีงบประมาณ 2550 จำนวน 8,736 คน รายใหม่/รายเก่า

2,498/5,699 (คน/ครั้ง)

สาเหตุการเจ็บป่วย

1. ทางเดินหายใจ
2. ระบบกล้ามเนื้อ
3. ทางเดินอาหาร
4. โรคผิวหนัง
5. อื่นๆ

ปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่

1. ปัญหาภาวะทุโภชนาการเด็ก 0-5 ปี
2. ปัญหาโรคไข้เลือดออก
3. ปัญหาทันตกรรม (ฟันผุ)

มูลค่าเวชภัณฑ์และบริการ

ปีงบประมาณ 2549 จำนวน 97,048.75 บาท

ปีงบประมาณ 2550 จำนวน 214,906.18 บาท

5. ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

การระบายน้ำ

มีการขุดลอกลำห้วย และท่อระบายน้ำเป็นประจำ ส่งผลให้ไม่มีปัญหาน้ำท่วมขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลจันทบเพชรยังไม่ได้จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยเนื่องจากงบประมาณน้อยและไม่มีที่ทิ้งขยะมูลฝอย อยู่ระหว่างการสำรวจและดำเนินการสร้าง

6. การท่องเที่ยว

ตำบลจันทบเพชรเป็นพื้นที่ติดแนวชายแดนไทยกับประเทศกัมพูชา ซึ่งมีช่องทางที่ราษฎรเคยใช้ติดต่อค้าขายระหว่างกันชื่อช่องสาขตะกูปัจจุบันเปิดเป็นจุดผ่อนปรนทางการค้าระหว่างราษฎรไทยและกัมพูชา โดยมีราษฎรพื้นที่ข้างเคียงเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกันก็ยังมีปราสาทขอมซึ่งเป็นหลักฐานทางโบราณคดีปัจจุบันชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก หากได้รับการบูรณะก็จะทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ไม่ไกลจากจุดนี้จะมีเนิน 391 ที่สามารถปรับปรุงให้เป็นจุดชมวิวและที่พักผ่อนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

7. การปศุสัตว์

สำหรับการปศุสัตว์ในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชรประมาณร้อยละ 20 ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเลี้ยง โค, กระบือ, ไก่

8. ด้านสังคม

8.1 หมู่บ้านมี 12 หมู่บ้าน จำนวน 1,809 หลังคาเรือน จำนวนประชากรในตำบล จำนวน 7,241 คน

8.2 ศาสนามีผู้นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 99 และ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.1 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

มีวัด 3 แห่ง สำนักสงฆ์ 7 แห่ง

9. ประเพณีท้องถิ่น ที่มีความสำคัญของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร

9.1 ประเพณีลอยกระทงประมาณเดือนพฤศจิกายน กิจกรรมสังเขป มีการจัดงานประเพณีลอยกระทงของเทศบาลส่วนตำบล โดยเปิดโอกาส ให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม

9.2 ประเพณีสงกรานต์ เดือนเมษายน กิจกรรมสังเขป มีการจัดงานสงกรานต์และจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุในชุมชน

9.3 ประเพณีเข้าพรรษา ประมาณเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม กิจกรรมสังเขป มีการถวายเทียนพรรษาที่วัดทุกแห่งในเขตตำบล

วันสำคัญต่างๆ เช่น

-วันแม่แห่งชาติ เดือนสิงหาคม กิจกรรมสังเขป มีการปลูกต้นไม้และพัฒนาให้ชุมชนให้สะอาด เติบโตลดองคืดไฟฟ้าประดับ

-วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เดือนธันวาคมกิจกรรมสังเขป มีการทำบุญตักบาตร เติบโตลดองคืดไฟฟ้าประดับทำกิจกรรมร่วมกัน

10. ศักยภาพในตำบล

เทศบาลตำบลจันทบเพชร เดิมเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสภาตำบลมาก่อน และต่อมามีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประกาศของกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 113 ตอนที่ 9 ง ลงวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2539 เป็นผลให้สภาตำบลจันทบเพชร เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลจันทบเพชร โดยมีการบริการและโครงสร้างการจัดองค์กรตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2547 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

10.1 ด้านบริหาร

เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ในรูปแบบการบริหารของคณะผู้บริหาร ซึ่งการบริหารงานงานของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ประกอบด้วยองค์กรดังนี้

10.1.1 ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

10.1.2 ฝ่ายบริหารหรือคณะผู้บริหาร ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี พร้อมรองนายกเทศมนตรี อีก 2 คน มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลตำบลและรับผิดชอบนโยบายหรืองานต่างๆที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นหน้าที่เฉพาะของคณะผู้บริหาร โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า และให้ปลัดเทศบาลตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบพนักงานส่วนตำบลตลอดจนลูกจ้าง และรับผิดชอบงานทั่วไปของเทศบาลตำบล

10.2. โครงสร้างและองค์กรในการดำเนินงาน

เทศบาลตำบล ประกอบด้วย สภาเทศบาล และคณะผู้บริหาร

สภาเทศบาลตำบลจันทบเพชร ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลสภาเทศบาลตำบล มีประธานสภาเทศบาลตำบล 1 คน และรองประธานสภา 1 คน และเลขานุการสภา 1 คน ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกเทศมนตรี เป็นฝ่ายบริหาร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีรองนายกเทศมนตรี 2 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี 1 คน ซึ่งนายกเทศมนตรีแต่งตั้ง

เทศบาลตำบลจันทบเพชร ปัจจุบันเป็นเทศบาลตำบลขนาดเล็กมีการจัดโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในเทศบาลตำบลออกเป็น 1 สำนัก กับอีก 5 กอง ดังนี้

- 1.สำนักปลัดเทศบาลตำบล
- 1.กองคลัง
- 2.กองช่าง
- 3.กองการศึกษา
- 4.กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม
- 5.กองสวัสดิการและสังคม

โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบดูแลงานทั่วไปเทศบาลตำบล ปลัดเทศบาลตำบล ทำหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการส่วนท้องถิ่นและ พนักงานรองจากนายกเทศมนตรี และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของเทศบาลตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด หรือตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย

11. เทศบาลตำบลจันทบเพชรแบ่งส่วนราชการออกเป็นหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

11.1. สำนักปลัดเทศบาล แบ่งได้ 5 ฝ่าย ประกอบด้วย

11.1.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไปรับผิดชอบ งานสารบรรณ งานบริหารงานบุคคล งานเลือกตั้งและทะเบียนข้อมูล งานตรวจสอบภายใน งานควบคุมและส่งเสริมการท่องเที่ยว งานอำนวยความสะดวกและข้อมูลข่าวสาร งานควบคุมและส่งเสริมการท่องเที่ยว งานประชาสัมพันธ์ งานทะเบียนและบัตร งานเทศกิจ

11.1.2 ฝ่ายนโยบายและแผนงาน รับผิดชอบ งานนโยบายและแผนงาน งานวิชาการ งานข้อมูล งานงบประมาณ

11.1.3 ฝ่ายกฎหมายและคดี รับผิดชอบ งานกฎหมายและคดี งานร้องเรียน ร้องทุกข์และอุทธรณ์ งานข้อบัญญัติและระเบียบ

11.1.4 ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รับผิดชอบ งานอำนวยความสะดวก
งานป้องกัน งานฟื้นฟู

11.1.5 งานกิจการสภาเทศบาลรับผิดชอบงานระเบียบข้อบังคับกับการ
ประชุม งานการประชุม งานอำนวยความสะดวกและประสานงาน

11.2. กองคลัง แบ่งได้ 4 ฝ่ายประกอบด้วย

11.2.1 ฝ่ายการเงินรับผิดชอบ งานการเงิน งานรับเงินเบิกจ่ายเงิน งานจัดทำ
ฎีกาเบิกจ่ายเงิน งานเก็บรักษาเงิน

11.2.2 ฝ่ายบัญชีรับผิดชอบ งานการบัญชี ทะเบียนการคุมเบิกจ่ายเงิน งาน
งบการเงินและงบทดลอง งานแสดงฐานะทางการเงิน

11.2.3 ฝ่ายพัฒนาและจัดเก็บรายได้รับผิดชอบงานภาษีอากร ค่าธรรมเนียม
และค่าเช่า งานพัฒนารายได้ งานควบคุมกิจการค้าและค่าปรับ งานทะเบียนควบคุมและเร่งรัดรายได้

11.2.4 ฝ่ายทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุรับผิดชอบงานทะเบียนทรัพย์สิน
งานพัสดุ งานทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์

11.3. กองช่าง แบ่งได้ 4 ฝ่าย ประกอบด้วย

11.3.1 ฝ่ายก่อสร้าง รับผิดชอบ งานก่อสร้างและบูรณะถนน ก่อสร้าง
สะพาน ฝ่ายท่อน้ำ งานข้อมูลก่อสร้าง

11.3.2 ฝ่ายออกแบบและควบคุมอาคาร รับผิดชอบงานประเมินราคา งาน
ออกแบบและบริการข้อมูล งานสถาปัตยกรรมและมัณฑนาศิลป์ งานควบคุมการก่อสร้างอาคาร งาน
วิศวกรรม

11.3.3 ฝ่ายประสานสาธารณูปโภค รับผิดชอบงานระบายน้ำ งานไฟฟ้า
สาธารณะงานประสานสาธารณูปโภคและกิจการประปา จัดตกแต่งสถานที่

11.3.4 ฝ่ายผังเมือง รับผิดชอบงานวางผังพัฒนาเมือง งานควบคุมทางผัง
เมือง งานสำรวจและแผนที่

11.4. กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แบ่งได้ 5 ฝ่าย ประกอบด้วย

11.4.1 ฝ่ายส่งเสริมกิจการโรงเรียน รับผิดชอบงานข้อมูล งานประสาน
กิจกรรม งานส่งเสริมการศึกษา

11.4.2 ฝ่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบงานข้อมูลพัฒนาเด็ก งาน
วิชาการและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก งานกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานติดตามประเมินผล

11.4.3 ฝ่ายบริหารการศึกษา รับผิดชอบงานจัดการศึกษา งานวิชาการ งาน
การศึกษานอกโรงเรียน

11.4.4 ฝ่ายส่งเสริมด้านการศาสนาและวัฒนธรรม รับผิดชอบงานอนุรักษ์
ภูมิปัญญาท้องถิ่น งานศูนย์วัฒนธรรม งานส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ

11.4.5 ฝ่ายการศึกษาและนันทนาการรับผิดชอบงานกีฬาและนันทนาการ

11.5. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม แบ่งได้ 3 ฝ่าย ประกอบด้วย

11.5.1 ฝ่ายอนามัยและสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบงานด้านสุขาภิบาลทั่วไป
งานด้านควบคุมและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม งานสุขาภิบาลอาหารและสถานประกอบการ

11.5.2 ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพและสาธารณสุข รับผิดชอบงานอนามัยชุมชน
งานส่งเสริมและเผยแพร่ งานกำจัดขยะและน้ำเสีย

11.6. กองสวัสดิการสังคม แบ่งได้ 3 ฝ่าย ประกอบด้วย

11.6.1 ฝ่ายสวัสดิการและพัฒนาชุมชน รับผิดชอบงานศูนย์เยาวชน งาน
การศึกษา งานฝึกอบรมพัฒนาการ งานศูนย์วัฒนธรรม

11.6.2 ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพ งานข้อมูล
งานสงเคราะห์เด็ก สตรี คนชรา และผู้พิการ

11.6.3 ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาสตรี รับผิดชอบงานฝึกอบรมอาชีพ
งานพัฒนาศักยภาพกลุ่ม งานส่งเสริมทุนกลุ่มอาชีพดำเนินการ

ตาราง 3 อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลจันทเพชร

ส่วน / ฝ่าย	ระดับ							รวม	จำนวนลูกจ้างพนักงานจ้าง	
	1	2	3	4	5	6	7		ตามภารกิจ	คนงานทั่วไป
1. สำนักปลัดเทศบาลตำบล	-	2	1	2	-	1	-	6	1	2
2. กองคลัง	1	2	-	-	-	-	-	3	3	-
3. กองช่าง	-	1	-	-	-	1	-	2	1	1
4. กองการศึกษา	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1
5. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. กองสวัสดิการและสังคม	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
7. ลูกจ้างประจำ								2		
รวม	1	5	2	3	-	2	-	15	6	4

(ข้อมูลจากสำนักปลัด เทศบาลตำบลจันทเพชร ณ เดือน กันยายน 2551)

การคลังของเทศบาลตำบลจันทเพชร

- รายรับในปีงบประมาณที่ผ่านมา เปรียบเทียบย้อนหลัง 3 ปี
- รายจ่ายในปีงบประมาณที่ผ่านมา เปรียบเทียบย้อนหลัง 3 ปี

ตาราง 4 งบประมาณของเทศบาลตำบลจันทเพชร

ปี พ.ศ.	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2551
รายการ			
รายรับ	12,817,027.07	12,487,603.23	9,125,686.22
รายจ่าย	8,811,081.90	9,246,742.46	9,411,597.27

(ข้อมูลจากกองคลัง เทศบาลตำบลจันทเพชร ณ เดือน กันยายน 2551)

3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.1 การคมนาคม การจราจร

เทศบาลตำบลจันทบเพชร มีเส้นทางคมนาคมทางหลวง หมายเลข 224 เป็นถนนลาดยางสภาพดี เชื่อมการคมนาคมระหว่างตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด กับอำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์การคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน ใช้ทางหลวงหมายเลข 224 เป็นถนนสายหลัก เชื่อมกันได้ทุกหมู่บ้านและยังมีสายย่อยภายในหมู่บ้าน เป็นถนนลาดยาง และถนนลูกรังพื้นที่อีกหลายสาย ดังนี้

ถนนลูกรัง	จำนวน	15	สาย	รวมระยะทาง	53.590	ก.ม.
ถนนลาดยาง	จำนวน	7	สาย	รวมระยะทาง	20.00	ก.ม.
ถนนคอนกรีต	จำนวน	6	สาย	รวมระยะทาง	3.136	ก.ม.

3.2 การสัญจรทางรถยนต์

- ระยะทางจากกรุงเทพมหานคร - องค์การบริหารส่วนตำบลจันทบเพชรประมาณ 400 กิโลเมตร
- ระยะทางจากองค์การบริหารส่วนตำบลจันทบเพชร - จังหวัดบุรีรัมย์ ประมาณ 80 กิโลเมตร
- ระยะทางจากองค์การบริหารส่วนตำบลจันทบเพชร - ที่ว่าการอำเภอบ้านกรวด ประมาณ 11 กิโลเมตร

3.3 ทางหลวงแผ่นดิน ผ่าน 1 สาย ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 224 (สายตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด - อำเภอพนมดงรักจังหวัดสุรินทร์)

3.4 ถนนทางหลวงชนบท (รพช.เค็ม) ผ่าน 4 สาย

- สายบ้านกรวด - โศกกระชาย
- สายบ้านสายโท 6 เหนือ - ช้องสายตะกู
- สายบ้านสายโท 6 เหนือ - บ้านดาปาง
- สายบ้านสายโท 6 ใต้ - บ้านหนองคันนา

3.5 ถนนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร

สภาพถนนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร ปัจจุบันส่วนมากอยู่ในสภาพรุดระเป็นหลุม เป็นบ่อ ที่ต้องได้รับการปรับปรุงให้เป็นมาตรฐานประมาณ 25 เส้นทาง ซึ่งถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลจันทบเพชรทั้งหมด 28 สาย

(ที่มา : ข้อมูลสำรวจจากส่วนโยธา ณ วันที่ 30 กันยายน 2550)

ถนนสายหลักที่ใช้ในการคมนาคม และสัญจรไปมาภายในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชร คือ สายบ้านกรวด - โคกกระชาย, สายบ้านสายโท 6 เหนือ - ซ่องสายตะกู,สายบ้านสายโท 6 เหนือ - บ้านคาปางและสายบ้านสายโท 6 ใต้ - บ้านหนองคันนา

3.6 แหล่งน้ำ / การประปา

เทศบาลตำบลจันทเพชรมีแหล่งน้ำ ดังนี้

- ลำห้วย	จำนวน	6	แห่ง
- หนองน้ำ	จำนวน	6	แห่ง
- สระเก็บน้ำ	จำนวน	30	แห่ง
- ฝายคั้นน้ำลำธาร	จำนวน	4	แห่ง
- ถังเก็บน้ำ	จำนวน	34	แห่ง
- อ่างเก็บน้ำ	จำนวน	5	แห่ง

(ข้อมูลจากส่วนโยธา ณ วันที่ 30 กันยายน 2551)

3.7 ระบบประปา

เทศบาลตำบลจันทเพชร ได้มีระบบน้ำประปาให้บริการประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชร ซึ่งก่อสร้างโดยเทศบาลตำบลจันทเพชร รวมถึงหน่วยงานอื่นอีกด้วย เช่น นิคมบ้านกรวดและกรมโยธาธิการมีระบบประปาในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลจันทเพชร จำนวน 19 แห่ง

3.8 ระบบไฟฟ้า

ปัจจุบันการดำเนินการจำหน่ายไฟฟ้า ให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชร อยู่ในความรับผิดชอบ และดำเนินงานโดย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอประโคนชัย โดยจ่ายกระแสไฟฟ้าในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชร ประชาชนมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน จำนวนหลังคาเรือนที่มีไฟฟ้า จำนวน ร้อยละ 99.9 และหลอดไฟฟ้าสาธารณะประจำหมู่บ้าน จำนวน 60 โคม

3.9 การสื่อสาร

ในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชร โทรศัพท์สาธารณะของบริษัท ทีโอที จำกัดมหาชน ที่มาดำเนินการติดตั้งไว้แต่ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ ส่วนโทรศัพท์ที่ติดตั้งในบ้านยังมีไม่พอสอดคล้องความต้องการของประชาชน

3.10 ระบบเสียงตามสาย หอกระจายข่าว ระบบหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน จำนวน 12 แห่ง สามารถให้บริการข่าวสารให้กับประชาชนได้ประมาณร้อยละ 95 และมีสถานีวิทยุ/วิทยุชุมชน จำนวน 1 แห่ง มีสำนักงานตั้งอยู่ที่บ้านสายโท 3 หมู่ที่ 1

4. ลักษณะการใช้ที่ดิน ลักษณะการใช้ที่ดินของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจันทเพชร มีดังนี้

1. พื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน	29,461	ไร่
2. พื้นที่ที่อยู่อาศัย	จำนวน	1,060	ไร่
3. พื้นที่แหล่งน้ำ	จำนวน	1,310	ไร่
4. พื้นที่ป่าไม้	จำนวน	6,456	ไร่
5. พื้นที่อื่นๆ	จำนวน	518.62	ไร่
	รวม	38,805.62	ไร่

บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองและการบริหาร

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชร มีความตื่นตัวทางการเมืองค่อนข้างสูง ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร , สมาชิกวุฒิสภา , สมาชิกสภาจังหวัด และ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจันทเพชร และนายกเทศมนตรีตำบล จันทเพชร มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 68.84

นอกจากนี้ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการแต่งตั้งและเลือกตั้งคณะกรรมการจากสมาชิกสภาเทศบาลตำบลซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้านต่างๆ ในการมีส่วนร่วมการบริหารงาน จากสภาพปัญหาต่างๆจึงต้องมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ดีและต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนคนเฝ้าถ่วงรวมตัวกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของตนเองในทุกๆ ด้าน

การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินและสวัสดิภาพของประชาชน

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชรนับได้ว่าได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในเกณฑ์ดีมีการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยที่สำนักงานเทศบาลตำบลจันทเพชรอยู่ห่างจากสถานีตำรวจภูธรบ้านกรวดเป็นระยะทาง 11 กิโลเมตร หมู่บ้านที่มีระยะทาง ห่างจากสถานีตำรวจภูธรบ้านกรวด มากที่สุด คือบ้านสายโท 8 ได้ หมู่ที่ 9 และเทศบาลตำบลยังได้รับการสนับสนุนชุดตำรวจชุมชนประจำตำบลเป็นอย่างดี

วิสัยทัศน์เทศบาลตำบลจันทเพชร (VISION)

“เศรษฐกิจดี ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีคุณภาพ การบริหารจัดการที่ดี”

พันธกิจ (MISSION)

1. ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนกลุ่มอาชีพเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและกระจายรายได้สู่ชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว และสังคม ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการศึกษา ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

3. การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนการพัฒนาการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตและเศรษฐกิจของท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการคมนาคมเพื่อความสะดวกรวดเร็ว และปลอดภัย

ในการสัญจร

2. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้พอเพียงและ

ด้านเศรษฐกิจและการเกษตร

1. ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

2. ส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้ดำเนินงานที่เข้มแข็งทั้งองค์ความรู้ งบประมาณ การบริหาร

จัดการ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านสังคม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาทั้งในและนอกระบบเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้รักถิ่นฐาน อนุรักษ์ให้รักการเรียนรู้ และสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

2. ส่งเสริมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬา และนันทนาการต่างๆอย่างต่อเนื่อง

4. ส่งเสริมและจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี ชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. จัดการปรับปรุงพัฒนาระบบสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

2. ส่งเสริมพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยว

ด้านองค์กร

1. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรและสร้างเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในฐานะ
นักพัฒนา
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ตามแนวธรรมาภิบาล
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมวางแผนและพัฒนา สร้างจิตสำนึกใน
การทำ หน้าที่ตามบทบาทของตน

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนา(SWOT Analysis)

การสรุปสถานการณ์การพัฒนาท้องถิ่นจากการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของ
เทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำ
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2552-2554) ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร
อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

จุดแข็ง (Strength)

ระบบบริหาร

1. มีการจัด โครงสร้างภายในที่เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
3. การบริหารจัดการยึดหลักธรรมาภิบาลมีการแบ่งงาน/มอบหมายหน้าที่

รับผิดชอบ

4. มีการจัดเก็บข้อมูลในการดำเนินการ

อัตรากำลัง (พนักงานส่วนตำบล/ลูกจ้าง)

1. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และได้รับการฝึกอบรมอย่าง
ต่อเนื่อง
2. มีการกำหนดแผนอัตรากำลังตามโครงสร้าง

การเงินงบประมาณ

1. การบริหารงบประมาณสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ศักยภาพของชุมชน

1. มีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชาสามารถเปิดจุดผ่านแดนสร้างตลาดการค้าระหว่าง
ประเทศได้
2. มีกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ
3. มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา

จุดอ่อน (Weakness)**ระบบการบริหาร**

1. สถานที่และอาคารที่ทำการคับแคบ ไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานและผู้มาติดต่อราชการ
2. พื้นที่รับผิดชอบมาก ไม่สามารถให้บริการการพัฒนาได้ทั่วถึง
3. ปริมาณงานมีมากบุคลากรมีน้อยมีผลทำให้ผลงานไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร
4. ประชากรบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วม
5. ไม่มีความรู้ความชำนาญในการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

อัตรากำลัง (พนักงาน/ลูกจ้าง)

1. บุคลากร ไม่ได้รับการบรรจุตามกรอบอัตรากำลัง
2. บุคลากรได้รับมอบหมายงานมากเกินไป ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า

การเงิน/งบประมาณ

1. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนา
2. การจัดสรรงบประมาณล่าช้า

ศักยภาพของชุมชน

1. กลุ่มอาชีพขาดความเข้มแข็ง
2. ขาดจิตสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม**โอกาส (Opportunity)**

1. มีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชาสามารถเปิดจุดผ่านแดนสร้างตลาดการค้าระหว่างประเทศได้
2. นโยบายของรัฐบาล/จังหวัด ที่สนับสนุนส่งเสริมด้านการเกษตร
3. มีสหกรณ์การทำสวนยางที่สามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและการซื้อขายยางพาราในเขตอีสานใต้ได้
4. มีอ่างเก็บน้ำที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

อุปสรรค (Threat)

1. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายระดับชาติขาดความชัดเจน
2. กฎระเบียบ ข้อบังคับ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

3.การจัดสรรงบประมาณและระยะเวลาการเบิกจ่าย ไม่สอดคล้องกับช่วงเวลา

ดำเนินการ

4. ภาระหน้าที่เพิ่มมากขึ้น ตามภารกิจที่ได้รับถ่ายโอน
5. ประชาชนมีพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน
6. ความแห้งแล้งและสาธารณภัยต่างๆ
7. สินค้าทางการเกษตรยังขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อการพัฒนา

วิสัยทัศน์ในการพัฒนาของเทศบาลตำบลจันทบเพชร คือ “เศรษฐกิจดี ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีคุณภาพ การบริหารจัดการที่ดี”

พันธกิจการพัฒนา

พันธกิจที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนกลุ่มอาชีพเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและกระจายรายได้สู่ชุมชน

พันธกิจที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว และสังคม ปรับปรุงและพัฒนา ระบบการศึกษา ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

พันธกิจที่ 3 การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผน การตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปรับปรุงและพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณสุข สาธารณูปการให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตและเศรษฐกิจของท้องถิ่น (เทศบาลตำบลจันทบเพชร. 2551 : 19-20)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนต่างๆ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยสรุปเนื้อหางานวิจัยได้ดังนี้

1.งานวิจัยในประเทศ

พวงทอง โยธาใหญ่ (2542 : 53) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชาชนยังมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาในระดับต่ำ ทำให้เห็นว่าประชาชน ยังไม่ค่อยจะให้ความสำคัญในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประหัด หงส์ทองคำ (2524 : 56) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น บทบาทของเทศบาลและสุขาภิบาล พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสองรูปแบบ คือ เทศบาลและสุขาภิบาลยังขาดศักยภาพในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นปัจจัยสำคัญเนื่องมาจากปัญหา ด้านการคลัง บุคลากร และการบริหารงาน

สุดาวรรณ มีบัว (2547 : 143) ได้ทำการศึกษาสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อายุ สถานภาพสมรส มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อยผู้ที่มิสถานภาพสมรส จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น คุณลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกประชาคมตำบลเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบล ในการวางแผนองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด คือการพิจารณาเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งอยู่ในระดับมาก และสิ่งที่สมาชิกมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การแสดงความคิดเห็นคัดค้านเนื้อหาสาระของร่างแผนพัฒนาตำบลต่อคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา

อาริยา บุญเปลื้อง (2549 : 91) ได้ทำการศึกษาของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่น กรณีศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชาวไทยพื้นราบกับชาวไทยภูเขาในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้นำท้องถิ่นมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสูง ตัวแปร ปัจจัยด้านเพศ สถานภาพสมรส รายได้ ตำแหน่ง จำนวนครั้งที่เคยดำรงตำแหน่งการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของผู้นำท้องถิ่นทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขารวมแล้วอยู่ในระดับปานกลางและยังมีความแตกต่างในการประสานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันมีผลสืบเนื่องมาจากผู้นำท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และขาดความรู้ใน

กระบวนการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหานอกจากนั้นยังพออีกว่าการร่วมรับประโยชน์ทั้งผู้นำชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขาไม่ได้รับประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อันได้แก่ ค่าตอบแทนในการเข้าร่วมจัดทำแผน

พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนางรอง พบว่า เพศและอายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากขึ้น ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายชื่อ รายคำณ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ งบประมาณซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจของประชาชน และประสิทธิภาพทำงานของพนักงาน คามลำดับ

สมชาติ ประสมเพ็ชร (2548 : 126) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี โดยมีมุ่งกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาเรียนรู้ร่วมกัน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังมีน้อยในหลายขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา ขั้นตอนการพัฒนา ขั้นตอนการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินศักยภาพท้องถิ่น ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการฝึกอบรมขาดทักษะและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่องานการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งแนวทางการพัฒนาคือต้องเพิ่มพูนทักษะความรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งปัจจัยหลักที่สำคัญคือต้องทำการเพิ่มพูนความรู้คือสร้างความเข้าใจและทักษะให้แก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.งานวิจัยต่างประเทศ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้มีงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังนี้

ซิโทล (Sithole. 2007 : 31-37) ได้ทำการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของสตรีในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ใน เอ็มซิกา อีเทควินี และ ไฮบิสคัส ไคสท์ ประเทศแอฟริกาใต้ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ส่วนใหญ่ผู้ชายจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้หญิงทั้งในท้องถิ่นและระดับประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบต่อกันมาและอย่างไรก็ตามแนวโน้มการมีส่วนร่วมของสตรีมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น หากหน่วยงานนั้นๆมีผู้นำที่เป็นสตรี หรือในหน่วยงานนั้นเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งข้อดีของการที่มีสตรีในหน่วยงานก็คือ จะทำให้บรรยากาศการทำงานภายในที่ทำงานนั้นผ่อนคลายยิ่งขึ้น และการส่งเสริมให้สตรีได้มีส่วนร่วมในชุมชนมากขึ้นนั้น จะส่งผลให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตรงตามความต้องการของชุมชนมากขึ้น ซึ่งการจะเพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรี ในการจัดทำแผนพัฒนาภายในชุมชนได้ ต้องทำดังนี้คือ ผลักดันให้มีสมาชิกระดับท้องถิ่นมีผู้นำที่เป็นสตรี พร้อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กลุ่มสมาชิกสตรี และยอมรับฟังความคิดเห็นของสตรีให้เท่าเทียมกับผู้ชาย

โยคารินี (Yocarini. 2004 : 1) ได้ทำการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเมือง Glazoue ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า หลังจากที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชนก็เพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในโครงการนั้น ซึ่งความสำเร็จนั้นก็เนื่องมาจากการกระตุ้น และสิ่งจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาส่วนใหญ่ นักวิชาการหลายท่านได้สนใจที่จะศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในฐานะผู้วิจัยก็ได้ศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเช่นเดียวกัน ประกอบกับในพื้นที่ที่ทำการศึกษายังไม่มีใครที่ทำการศึกษาในเรื่องนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ เพื่อให้ผลวิจัยได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 12 หมู่บ้าน จำนวน 4,523 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95.5% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดและประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านสายโท 3	401	32
2	บ้านสายโท 5 เหนือ	370	29
3	บ้านสายโท 5 ใต้	420	34
4	บ้านสายโท 6 เหนือ	380	30
5	บ้านสายโท 6 ใต้	412	32
6	บ้านสายโท 7	300	27

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
7	บ้านตาปาง	360	31
8	บ้านสายโท 8 เหนือ	310	29
9	บ้านสายโท 8 ใต้	460	34
10	บ้านสายโท 4 ใต้	372	31
11	บ้านสายโท 4 เหนือ	381	30
12	บ้านสายโท 8 กลาง	334	28
	รวม	4,523	367

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ ผู้วิจัย ได้จัดทำขึ้นเอง และแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผน ไปสู่การปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดความมากน้อยของบทบาทการมีส่วนร่วม อยู่ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่างๆ และหลักเกณฑ์การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล

ตำบลจันทบเพชรและปัญหาการบริหาร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้

2.2 ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตามเทคนิคการวัดของลิเกิร์ต (Likert Scale) โดยใช้หลักการวัดค่ารวม และประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากอาจารย์ผู้ควบคุม ภาคนิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ซึ่งประกอบด้วย

2.4.1 คุณสรชัย หนูนาคำ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 8

2.4.2 คุณสมชาย ทักศิ์ศรีพรสกุล ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 4

2.4.3 สิบเอกประหยัด นาราช ปลัดเทศบาลตำบลบ้านกรวดปัญญาวุฒิ

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลบ้านกรวดปัญญาวุฒิจำนวน 30 ตัวอย่างและหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9488 ซึ่งผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือถึงนายกเทศมนตรีตำบลจันทบเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกตามกลุ่มตัวอย่างจนครบ 367 ฉบับ

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชรด้วยตนเอง จากแบบสอบถาม 367 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลได้ 367 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. ลงรหัสแบบสอบถามกำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล
4. นำแบบสอบถามทุกฉบับประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตาราง จำนวนร้อยละ
2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
4. เกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 111)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	มีส่วนร่วมในระดับมาก
2.51-3.50	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
1.51-2.50	มีส่วนร่วมในระดับน้อย
1.00-1.50	มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ ดังนี้

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าสถิติจากข้อมูล โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 6-10 ดังนี้
ตาราง 6 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	200	54.5
2. หญิง	167	45.5
รวม	367	100

จากตาราง 6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 367 คน เป็นชายจำนวน 200 คน (ร้อยละ 54.5) และเป็น หญิง จำนวน 167 คน (ร้อยละ 45.5)

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. 18-25 ปี	45	12.3
2. 26-33 ปี	98	26.7
3. 34-41 ปี	100	27.2
4. 42 ปีขึ้นไป	124	33.8
รวม	367	100

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 367 คน เมื่อจำแนกตามอายุ ปรากฏว่า ช่วงอายุ 42 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด 124 คน (ร้อยละ 33.8) รองลงมาคือช่วงอายุ 34-41 ปี 100 คน (ร้อยละ 27.2) และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือช่วงอายุ 18-25 ปี 45 คน (ร้อยละ 12.3)

ตาราง 8 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	127	34.6
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	59	16.1
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	93	25.3
4. ปริญญาตรี	75	20.4
5. สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.5
6. อื่นๆ	4	1.1
รวม	367	100

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 367 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 127 คน (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 93 คน (ร้อยละ 25.3) และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับการศึกษาอื่นๆ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.1)

ตาราง 9 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เกษตรกรรม	203	55.3
2. ค้าขาย	37	10.1
3. ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	79	21.5
4. ลูกจ้าง/พนักงานอื่นของรัฐ	14	3.8
5. ธุรกิจส่วนตัว	15	4.1
6. อื่นๆ	19	5.2
รวม	367	100

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 367 คน เมื่อจำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่าอาชีพ เกษตรกรรม มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 203 คน (ร้อยละ 55.3) รองลงมาคือ อาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ จำนวน 79 คน (ร้อยละ 21.5) และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อาชีพลูกจ้าง จำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.8)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. โสด	75	20.4
2. สมรส	267	72.8
3. หย่า/หม้าย	25	6.8
รวม	367	100

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 367 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส ปรากฏว่า สถานภาพสมรส มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 267 คน (ร้อยละ 72.8) รองลงมา คือสถานภาพโสด จำนวน 75 คน (ร้อยละ 20.4)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังตาราง 11-20 ดังนี้

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การมีส่วนร่วม			
1. ด้านกำหนดจัดทำแผนพัฒนา	2.75	1.052	ปานกลาง
2. ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	2.70	1.074	ปานกลาง
3. ด้านการปฏิบัติตามแผน	2.79	0.988	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล	2.44	1.012	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.66	1.044	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการปฏิบัติตามแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.79$) รองลงมาคือ ด้านกำหนดจัดทำแผนพัฒนา ($\bar{X} = 2.75$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ด้านการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
ด้านกำหนดจัดทำแผนพัฒนา			
1.ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำโครงการ หรือจัดทำแผนงานของเทศบาล	2.75	1.157	ปานกลาง
2.ท่านได้เข้าร่วมประชาคมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการเพื่อพัฒนาชุมชน	2.84	1.077	ปานกลาง
3.ท่านเคยมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทาง การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น	2.73	1.035	ปานกลาง
4.ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.63	1.043	ปานกลาง
5.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ ในการจัดทำแผนหรือโครงการ กิจกรรมต่างๆ	2.71	1.037	ปานกลาง
6.ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการและได้ รับการจัดทำเป็นโครงการหรือบรรจุไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น	2.79	0.951	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.75	1.052	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 ท่านได้เข้าร่วมประชาคมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการเพื่อพัฒนาชุมชนค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.84$) รองลงมาคือข้อ 6 ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการและได้ จัดทำเป็นโครงการหรือบรรจุไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.63$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ			
7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อ เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็น ตัวแทนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.69	1.071	ปานกลาง
8. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุม พิจารณาแผนร่วมกับคณะกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น	2.60	1.019	ปานกลาง
9. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมกับ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผน	2.54	0.968	ปานกลาง
10. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอเพิ่ม แผนงาน/โครงการ	2.52	1.026	ปานกลาง
11. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอให้คิด แผนงาน/โครงการ	2.43	1.029	น้อย
12. ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านเช่น อสม. คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน	2.93	1.043	ปานกลาง
13. ท่านมีส่วนร่วมในการชำระภาษีอากรให้แก่ เทศบาลเช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	3.19	1.151	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.70	1.074	ปานกลาง

จากตาราง 13 พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการแสดงความความคิดเห็น เสนอแนะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 11 อยู่ในระดับน้อยส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 13 ท่านมีส่วนร่วมในการชำระภาษีอากรให้แก่ เทศบาลเช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ($\bar{X} = 3.19$) รองลงมาคือข้อ 12 ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านเช่น ส.ม. คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน ($\bar{X} = 2.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 11 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอให้ตัด แผนงาน/โครงการ ($\bar{X} = 2.43$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการปฏิบัติตามแผน			
14. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการ ด้านพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มอาชีพในชุมชน	2.64	0.927	ปานกลาง
15. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ประปาหมู่บ้าน ถนน ไฟฟ้าเป็นต้น	2.79	1.042	ปานกลาง
16. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการ ด้านพัฒนาการศึกษา เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาเป็นต้น	2.69	0.970	ปานกลาง
17. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการ ด้านวัฒนธรรมประเพณี กีฬาและนันทนาการ	2.90	0.964	ปานกลาง
18. ท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยในชุมชน	2.95	1.005	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.79	0.988	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 18 ท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน ($\bar{X} = 2.95$) รองลงมาคือข้อ 17 ท่านมีส่วนร่วมในโครงการด้านวัฒนธรรมประเพณี กีฬา และนันทนาการ ($\bar{X} = 2.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 14 ท่านมีส่วนร่วมในโครงการด้านพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 2.64$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการประเมินผล			
19. เทศบาลได้เปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ	2.66	1.039	ปานกลาง
20. เทศบาลเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.62	0.964	ปานกลาง
21. ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมโครงการ งบประมาณต่างๆจากเทศบาลในการดำเนินงานว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด	2.66	0.987	ปานกลาง
22. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาล	2.29	0.944	น้อย
23. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	2.42	0.971	น้อย
24. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานของพนักงานเทศบาล	2.22	0.989	น้อย
25. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง	2.23	1.073	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.44	1.012	น้อย

จากการาง 15 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 19,20,21 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ19,21 เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ ($\bar{X} = 2.66$)และท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมโครงการ งบประมาณต่างๆจากเทศบาลในการดำเนินงานว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 2.66$) รองลงมาคือข้อ20. เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น($\bar{X} = 2.62$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 24 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล ($\bar{X} = 2.22$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม	เพศชาย			เพศหญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดจัดทำแผน	2.86	1.056	ปานกลาง	2.59	1.023	ปานกลาง
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	2.76	1.091	ปานกลาง	2.63	1.050	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติตามแผน	2.88	1.008	ปานกลาง	2.69	0.955	ปานกลาง
ด้านการติดตามและประเมินผล	2.52	1.045	ปานกลาง	2.35	0.965	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.75	1.064	ปานกลาง	2.56	1.010	ปานกลาง

จากตาราง 16 พบว่าประชาชนชายและหญิงในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$ และ $\bar{X} = 2.56$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดการจัดทำแผน มีส่วนร่วมในระดับปานกลางทั้งเพศชายและเพศหญิง ($\bar{X} = 2.86$ และ $\bar{X} = 2.59$ ตามลำดับ) ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$ และ $\bar{X} = 2.63$ ตามลำดับ) ด้านการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$ และ $\bar{X} = 2.69$ ตามลำดับ) ด้านการติดตามและประเมินผล เพศชายมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) เพศหญิงมีส่วนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	18-25 ปี			26-33 ปี			34-41 ปี			42 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดจัดทำแผน	2.67	0.878	ปานกลาง	2.74	1.086	ปานกลาง	2.89	1.057	ปานกลาง	2.67	1.067	ปานกลาง
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	2.59	0.875	ปานกลาง	2.80	1.078	ปานกลาง	2.74	1.077	ปานกลาง	2.63	1.135	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติตามแผน	2.69	0.738	ปานกลาง	2.86	1.010	ปานกลาง	2.76	0.994	ปานกลาง	2.80	1.043	ปานกลาง
ด้านการติดตามและประเมินผล	2.49	0.815	น้อย	2.63	1.056	ปานกลาง	2.43	1.038	น้อย	2.29	0.995	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.60	0.827	ปานกลาง	2.75	1.063	ปานกลาง	2.69	1.058	ปานกลาง	2.58	1.080	ปานกลาง

จากตาราง 17 พบว่า ประชาชนในทุกช่วงอายุ คือ 18-25ปี 26-33ปี 34-41ปีและ42ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, $\bar{X} = 2.75$, $\bar{X} = 2.69$ และ $\bar{X} = 2.58$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดจัดทำแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$, $\bar{X} = 2.74$, $\bar{X} = 2.89$ และ $\bar{X} = 2.67$ ตามลำดับ) ด้านการแสดงความความคิดเห็นเสนอแนะ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.59$, $\bar{X} = 2.80$, $\bar{X} = 2.74$ และ $\bar{X} = 2.63$ ตามลำดับ) ด้านการปฏิบัติตามแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$, $\bar{X} = 2.86$, $\bar{X} = 2.76$ และ $\bar{X} = 2.80$ ตามลำดับ) ด้านการติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$, $\bar{X} = 2.63$, $\bar{X} = 2.43$ และ $\bar{X} = 2.29$) ตามลำดับ

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดจัดทำแผน	2.88	1.016	ปานกลาง	2.89	0.958	ปานกลาง
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	2.79	1.047	ปานกลาง	2.94	1.014	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติตามแผน	2.82	0.983	ปานกลาง	3.02	0.916	ปานกลาง
ด้านการติดตามและประเมินผล	2.50	1.037	ปานกลาง	2.59	0.982	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.74	1.034	ปานกลาง	2.85	0.986	ปานกลาง

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจินตหรา
อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			อื่นๆ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดจัดทำแผน	2.22	1.163	น้อย	3.06	0.408	ปานกลาง	1.67	0.868	น้อย
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	2.16	1.181	น้อย	3.03	0.822	ปานกลาง	1.68	0.863	น้อย
ด้านการปฏิบัติตามแผน	2.33	1.119	น้อย	3.00	0.369	ปานกลาง	1.90	0.968	น้อย
ด้านการติดตามและประเมินผล	1.96	0.985	น้อย	2.27	0.8574	น้อย	1.43	0.634	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.15	1.119	น้อย	2.82	0.680	ปานกลาง	1.65	0.833	น้อย

จากตาราง 18 พบว่า ประชาชนในทุกระดับการศึกษาคือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 ดอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรีและอื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
 ปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$, $\bar{X} = 2.85$, $\bar{X} = 2.82$ และ $\bar{X} = 2.74$ ตามลำดับ) ยกเว้นระดับการศึกษา
 ปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.15$) และระดับการศึกษาอื่นๆ ($\bar{X} = 1.65$) อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้านพบว่า ด้านการกำหนดจัดทำแผนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$, $\bar{X} =$
 2.89 , $\bar{X} = 2.93$ และ $\bar{X} = 3.06$ ตามลำดับ) ยกเว้นการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.22$) และ
 ระดับการศึกษาอื่นๆ ($\bar{X} = 1.67$) อยู่ในระดับน้อย ด้านการแสดงความความคิดเห็น
 มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, $\bar{X} = 2.94$, $\bar{X} = 2.88$ และ $\bar{X} = 3.03$ ตามลำดับ)
 ยกเว้นการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.16$) และระดับการศึกษาอื่นๆ ($\bar{X} = 1.68$) อยู่ในระดับ
 น้อย ด้านการปฏิบัติตามแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$, $\bar{X} = 3.02$,
 $\bar{X} = 3.02$ และ $\bar{X} = 3.00$ ตามลำดับ) ยกเว้นการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.33$) และระดับ
 การศึกษาอื่นๆ ($\bar{X} = 1.90$) อยู่ในระดับน้อย ด้านการติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ใน
 ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50$, $\bar{X} = 2.59$, และ $\bar{X} = 2.71$ ตามลำดับ) การศึกษาระดับสูงกว่า
 ปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.27$) และการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 1.96$) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
 ยกเว้นระดับการศึกษาอื่นๆ ($\bar{X} = 1.43$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	เกษตรกรรวม			ค้าขาย			ข้าราชการ/ พนักงานรัฐ		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดจัดทำแผน	2.91	0.992	ปานกลาง	2.99	0.942	ปานกลาง	2.24	1.141	น้อย
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	2.87	1.016	ปานกลาง	2.89	0.940	ปานกลาง	2.21	1.183	น้อย
ด้านการปฏิบัติตามแผน	2.95	0.909	ปานกลาง	2.91	0.969	ปานกลาง	2.35	1.097	น้อย
ด้านการติดตามและประเมินผล	2.60	0.972	ปานกลาง	2.63	1.039	ปานกลาง	1.97	0.986	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.82	0.987	ปานกลาง	2.84	0.983	ปานกลาง	2.18	1.111	น้อย

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอาชีพ (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ถูกจ้าง/พนักงานอื่นของรัฐ		ธุรกิจส่วนตัว		อื่นๆ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย		
ด้านการกำหนดจัดทำแผน	2.71	0.899	ปานกลาง	2.79	1.166	ปานกลาง		
ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	2.88	0.958	ปานกลาง	2.88	0.978	ปานกลาง		
ด้านการปฏิบัติตามแผน	2.97	0.986	ปานกลาง	2.97	0.805	ปานกลาง		
ด้านการติดตามและประเมินผล	2.48	1.032	น้อย	2.48	0.921	น้อย		
รวมเฉลี่ย	2.76	0.976	ปานกลาง	2.76	0.994	ปานกลาง		
						2.57	0.915	ปานกลาง

จากตาราง 19 พบว่า ประชาชนทุกอาชีพคือ เกษตรกรรม ค้าขาย ข้าราชการ/พนักงานรัฐ ถูกจ้างพนักงานอื่นของรัฐ ธุรกิจส่วนตัวและอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 2.82$, $\bar{X} = 2.84$, $\bar{X} = 2.18$ $\bar{X} = 2.56$ และ $\bar{X} = 2.57$ ตามลำดับ) ยกเว้นอาชีพลูกจ้าง/พนักงานอื่นของรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดจัดทำแผน อาชีพเกษตรกรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$) อาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) อาชีพลูกจ้าง/พนักงานอื่นของรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) อาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$) ยกเว้นอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.24$) ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ อาชีพเกษตรกรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.87$) อาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) อาชีพลูกจ้าง/พนักงานอื่นของรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) อาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.57$) ยกเว้นอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$) ด้านการปฏิบัติตามแผน อาชีพเกษตรกรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) อาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$) อาชีพลูกจ้าง/พนักงานอื่นของรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) อาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) ยกเว้นอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$) ด้านการติดตามและประเมินผล อาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97$) อาชีพลูกจ้าง/พนักงานอื่นของรัฐ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$) อาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$) อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$) อาชีพเกษตรกรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$) อาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$)

จากตาราง 20 พบว่าประชาชนทุกสถานภาพคือ โสด สมรส หย่า/หม้าย มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$ และ $\bar{X} = 2.69$ ตามลำดับ) ยกเว้นสถานภาพหย่า/หม้าย อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดจัดทำแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$, $\bar{X} = 2.77$ และ $\bar{X} = 2.65$ ตามลำดับ) ด้านการแสดงความความคิดเห็นเสนอแนะ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68$ และ $\bar{X} = 2.73$) ยกเว้นสถานภาพหย่า/หม้าย มีส่วนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$) ด้านการปฏิบัติตามแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$, $\bar{X} = 2.82$ และ $\bar{X} = 2.58$ ตามลำดับ) ด้านการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$, $\bar{X} = 2.47$ และ $\bar{X} = 1.98$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตาราง 21 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทนเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	ให้เทศบาลมีการสร้างงาน ช้างคนในพื้นที่มากขึ้น	20	35.71
2	ให้เทศบาลใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย โปร่งใส	16	28.57
3	ให้ผู้บริหารบริหารงานอย่างจริงจัง ไม่เลือกปฏิบัติ	10	17.86
4	การออกประชาคมต่างๆเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบมากขึ้น	10	17.86
	รวม	56	100

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทนเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 56 คน แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ให้เทศบาลมีการสร้างงาน ช้างคนในพื้นที่มากขึ้น (ร้อยละ 35.71) รองลงมาคือ ให้เทศบาลใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย โปร่งใส (ร้อยละ 28.57) ให้ผู้บริหารบริหารงานอย่างจริงจัง ไม่เลือกปฏิบัติ (ร้อยละ 17.86) และ การออกประชาคมต่างๆเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบมากขึ้น (ร้อยละ 17.86)ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินงานวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
  - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 4,523 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95.5% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน แล้วทำการสุ่มกระจายไปยังชุมชนต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้นเองโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวดปัญญาวัดน์ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9488

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกเทศมนตรีตำบลจันทบเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเองจำนวน 367 ฉบับ แล้วเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาได้จำนวน 367 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ด้าน ด้านการกำหนดจัดทำแผน ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการติดตามและประเมินผล วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกการมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการประเมินผล การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน ต่อเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ให้เทศบาลสร้างงานมีการจ้างงานคนในพื้นที่ให้มากขึ้น ให้เทศบาลใช้งบประมาณอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ ให้คณะผู้บริหาร บริหารงานอย่างจริงจัง รวดเร็ว ไม่เลือก

ปฏิบัติ และการออกทำประชาคมต่างๆเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบมากกว่านี้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ทำให้ทราบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร มีแนวทางที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น และมีประเด็นที่ค้นพบอันเป็นข้อมูลให้เทศบาลตำบลจันทบเพชร นำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทบเพชร ยังให้ความสนใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพอสมควรทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีธา บุญเปลื้อง (2549: 91) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่น กรณีศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชาวไทยพื้นราบกับชาวไทยภูเขาในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของผู้นำท้องถิ่นทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขารวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา พบว่า ประชาชนในเขต เทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนต้องการเสนอปัญหา ความต้องการเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากทางเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาชุมชน หมู่บ้านของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปิยรัตน์ สุขบรรณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแยมวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะการมีส่วนร่วมในระดับ

ปานกลาง เนื่องจากประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อออกเสียงเพื่อคัดเลือกโครงการที่จำเป็นที่สุดเข้าบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อทำเป็นโครงการแก้ไขปัญหาในชุมชน จึงมีความสนใจที่จะเข้าร่วมประชาคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธเนศ ปราบพยัคฆา (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในด้านกำหนดปัญหา ด้านร่วมให้ข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านการปฏิบัติตามแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

เนื่องจากประชาชนให้ความร่วมมือทั้งในด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชน โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น ประปา ไฟฟ้า ของชุมชน การพัฒนาการศึกษา กีฬาและนันทนาการ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาวรรณ มีบัว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

เนื่องจากประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้และไม่เห็นความสำคัญของการติดตามประเมินผล โครงการ แผนการต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้น เนื่องจากเข้าใจว่า เมื่อมีโครงการเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนเองแล้ว ถือว่าการเข้าร่วมประชุมประชาคมการจัดทำแผน โครงการที่เสนอเข้ามา ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว อีกประการหนึ่งคือ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่า กระบวนการติดตามและประเมินผล เป็นหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งและเจ้าหน้าที่เทศบาลที่ดำเนินการในด้านแผน จึงให้ความสนใจน้อยซึ่งอาจทำให้การแก้ไขปัญหาท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับน้อย ประชาชนให้ความสนใจน้อย ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล แก้วบุตรดี (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนขวาง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าด้านการประเมินผลแผนพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลจันทบเพชร ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เทศบาลตำบลจันทบเพชร ต้องส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเจงถึงความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะทำให้เทศบาลตำบลจันทบเพชร ได้รับทราบปัญหาของประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนร่วมหา แนวทางในการแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ความสำคัญของตนเองในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล ดังนั้น เทศบาลตำบลจันทบเพชร ควรมีการฝึกอบรม เสริมสร้างองค์ความรู้ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆต่อชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาระหว่าง เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อกรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชรและท้องถิ่นใกล้เคียง

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2543). **คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาดินแดน.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่นสำนักพัฒนาและส่งเสริมการ
บริหารงานท้องถิ่น. (2546). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ :
ไอเคียนสโตร์
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549, กรกฎาคม). **วารสารการพัฒนาท้องถิ่น**. 136.
- โกวิท พวงงาม. (2546). **การปกครองท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 4**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- คู่มือประชาชน. (2545). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น**. บุรีรัมย์ : เทศบาลตำบลจันทเพชร.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์
จุฬาฯ.
- เทศบาลตำบลจันทเพชร. **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลจันทเพชร พ.ศ.2552-2554**.
บุรีรัมย์ : เทศบาลตำบลจันทเพชร.
- ธเนศ ปราบพยัคฆา. (2551). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินอำเภอโนนพอง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์.
รปม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- ปิยรัตน์ สุขบรรณ. (2552). **การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขต
เทศบาลตำบลยายแยมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์**. ภาคนิพนธ์. รปม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประเวศ ะลี. (2541). **ยุทธศาสตร์เพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคมและศีลธรรม**. กรุงเทพฯ
: หมอชาวบ้าน.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์
พิมพ์ครั้งที่ 2**. บุรีรัมย์ : คณะคุศาศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2542). **สมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมวาง
แผนพัฒนาท้องถิ่น: บทบาทของเทศบาลและสุขาภิบาล**. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการ
วางแผนกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น.

- พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ไพศาล แก้วบุตรดี. (2552). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลโนนขวาง อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์. รปม.(รัฐประศาสนศาสตร์).
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการทำแผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์. รปม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พวงทอง โขธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณี
ศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ รปม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. (2549). ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานท้องถิ่น. กรุงเทพฯ :
นิติธรรม.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2544). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิญญู อังคนารักษ์. (2518). การปรับปรุงอำนาจการบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด : กรณี
การบริหารการปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2543). การพัฒนาชุมชนประยุกต์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2548). ความเป็นมาของการปกครองส่วนท้องถิ่น. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
<http://www.kpi-learning.com/e-learning/lms/e-learning>
- สุดาวรรณ มีบัว. (2547). การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาชนตำบลในการวางแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ.
(สังคมวิทยาการพัฒน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2543).
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย. (2546). **สรุปผลการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโครงการอุดหนุนเฉพาะกิจ.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรประเทศไทยจำกัด.

สมชาติ ประสมเพชร. (2548). **การพัฒนากระบวนการการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี.** วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สุวรรณ ทิมตานนท์. (2546). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล. สำนักพัฒนา และส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาวิชาดินแดน.

เสนห์ ชัยโต. (2548). **การบริหารวัดกรรมแนวใหม่.** นนทบุรี : สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อคิด รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2531). **ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกกระบัตรโครงการพัฒนาชนบทอุ้มน้ำแม่กลอง.** ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนันต์ เกตุวงษ์. (2543). **หลักและเทคนิคการวางแผน.** กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อารีชา บุญเปลื้อง. (2549). **การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เปรียบเทียบชาวไทยภูเขากับชาวไทยพื้นราบ.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). **Participation in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity.** *World Development*. 8, 213-235.

Erwin, W. (1976). **Participation Management : Concept, Theory, and Implementation.** Atlanta, : Georgia State University.

Keith, D. (1972). **Human Behavior of World-Man Relations and Organization Behavior.** New York: Mc Graw-Hill Book Co.

Yamane, T. (1973). **Statistical: An Introductory Analysis.** 3rd ed. Tokyo Harper International.

Yocarini, L. (2004). **Benin Participative Planning for Development: The Case of Glazoue.** (Abstract). Retrieved August 13, 2007. From:http://www.worldbank.org/Idcontentic/Panall/psl_sl3_bml.pdf.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณเศรษฐ หนูนาคำ

ด้วย นายสมควร คลังสูงเนิน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน กะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร.ว.พ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คို့ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสมชาย ศักดิ์ศรีเพชรสกุล

ด้วย นายสมควร คลังสูงเนิน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจักษ์ ตะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร.ว.พ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน สิบเอกประหัด นาราช

ด้วย นายสมควร คลังสูงเนิน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคินพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ตะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำกรวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

RJW

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๕๕๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรวดปัญญาวัฒน์

ด้วย นายสมควร คลังสูงเนิน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รศ.ประชัน ตะเนวัน เป็นประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลอง ใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายสมควร คลังสูงเนิน ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๕๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจันทเพชร

ด้วย นายสมควร คลังสูงเนิน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจันทเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๕ ๗๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับการทำภาคินิพนธ์
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ของเทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับการทำภาคินิพนธ์ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ข้อมูลต่างๆที่ได้ ศึกษาและรวบรวมในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในเชิงวิชาการจะไม่มีผลกระทบในแง่ลบแก่ท่านผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใด

ดังนั้น ผู้ศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือสอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนและชุมชนต่อไป ทั้งนี้หวังว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดียิ่งทางผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 18-25 ปี 26-33 ปี
- 34-41 ปี 42 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ ระบุ.....

4. อาชีพ

- เกษตรกรรม ค้าขาย
- ข้าราชการ/พนักงานรัฐ ลูกจ้าง / พนักงานอื่นของรัฐ
- ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ ระบุ.....

5. สถานภาพ โสด สมรส หย่า/หม้าย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
เทศบาลตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วม ที่ระดับการมีส่วนร่วมที่เป็นจริง
ของท่าน

ระดับการมีส่วนร่วม	5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
	4	หมายถึง	ระดับมาก
	3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
	2	หมายถึง	ระดับน้อย
	1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับ การมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผนพัฒนา	5	4	3	2	1
1. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดทำโครงการหรือจัดทำแผนงาน ของเทศบาล					
2. ท่านได้เข้าร่วมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการเพื่อ พัฒนาชุมชน					
3. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่น					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในการจัดทำแผน หรือโครงการกิจกรรมต่างๆ					
6. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการและได้ รับการจัดทำเป็น โครงการหรือบรรจุไว้ใน แผนพัฒนาท้องถิ่น					

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ	5	4	3	2	1
7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น					
8. ท่านได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมพิจารณาแผนร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น					
9. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชุมกับคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผน					
10. ท่านมีส่วนร่วมในการในการเสนอเพิ่มแผนงาน/โครงการ					
11.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอให้ตัดแผนงาน/โครงการ					
12. ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับ กลุ่มต่างๆในหมู่บ้านเช่น อสม. คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน					
13.ท่านมีส่วนร่วมในการชำระภาษีอากรให้แก่เทศบาลเช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน					
14. ท่านมีส่วนร่วม ใน โครงการ ด้านพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มอาชีพในชุมชน					
15. ท่านมีส่วนร่วม ใน โครงการด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ประปาหมู่บ้าน ถนน ไฟฟ้า เป็นต้น					
16. ท่านมีส่วนร่วม ใน โครงการ ด้าน พัฒนาการศึกษ เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น					
17.ท่านมีส่วนร่วมในโครงการด้านวัฒนธรรม ประเพณี กีฬาและ นันทนาการ เป็นต้น					
18.ท่านมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชุมชน					

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
19.เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ					
20. เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น					
21. ท่านรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมโครงการงบประมาณ ต่างๆ จากเทศบาลในการดำเนินงานว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด					
22. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารของเทศบาล					
23.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น					
24. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของ พนักงาน เทศบาล					
25. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง					

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูง

สมควร คลังสูงเนิน

นักศึกษาปริญญาโท ร.ป.ม. รุ่น 8/3 สาขารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	68.6000	242.7310	.7276	.9457
A2	68.5667	245.0126	.5978	.9473
A3	68.8000	240.7172	.8154	.9447
A4	68.8667	241.3609	.8312	.9446
A5	68.8333	246.9713	.5879	.9473
A6	68.7333	241.0989	.8359	.9446
B7	68.7000	243.2517	.7765	.9453
B8	68.9333	251.9264	.5371	.9479
B9	68.9667	240.4471	.7962	.9449
B10	69.3333	247.8161	.6166	.9470
B11	69.1667	241.2471	.6314	.9471
B12	68.5333	247.4299	.6307	.9469
B13	68.8000	267.7517	-.0827	.9550
C14	69.1333	242.9471	.8041	.9450
C15	68.8333	243.3851	.6832	.9462
C16	69.1000	258.4379	.2541	.9506
C17	68.8667	256.7402	.3857	.9492
C18	69.7667	257.6333	.3874	.9491
D19	68.8333	238.9023	.7536	.9453
D20	68.7000	238.0793	.8036	.9447
D21	68.7667	250.2540	.5200	.9481
D22	69.3000	241.8034	.7409	.9455
D23	69.0333	243.4816	.7354	.9457
D24	69.2000	239.3379	.7964	.9448
D25	69.0333	234.0333	.7232	.9460

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 25

Alpha = .9488

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	สมควร คลังสูงเนิน
วันเดือนปีเกิด	26 กันยายน 2512
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	107 หมู่ที่ 5 ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 31180
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2524 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านใหม่จมวก ตำบลนิคม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2532 ระดับมัธยม โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาการ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2551 รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.2553 รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์